

**Uchwała Nr XXXV/231/2014
Rady Gminy Sadowne
z dnia 23 czerwca 2014r.**

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sadowne na lata 2014-2020.

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013r., poz. 594 ze zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013r., poz. 182 ze zm.) na wniosek Wójta Gminy Sadowne Rada Gminy Sadowne uchwała co następuje:

§ 1

Uchwała się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sadowne na lata 2014-2020 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Traci moc uchwała Nr VI/40/2007 Rady Gminy Sadowne z dnia 30 kwietnia 2007r. w sprawie przyjęcia Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sadowne oraz Systemu Profilaktyki i Opieki nad dzieckiem i rodziną Gminy Sadowne na lata 2007-2013.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Sadowne.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do
Uchwały Nr XXXV/231/2014
Rady Gminy Sadowne
z dnia 23 czerwca 2014r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY SADOWNE NA LATA 2014-2020

Czerwiec 2014

SPIS TREŚCI

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	3
1.1. TŁO I PRZYCZYNY	4
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE	5
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU	9
1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	11
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	25
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	25
2.2. DEMOGRAFIA	26
2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ.....	29
2.4. KWESTIA DZIECKA.....	36
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH	40
2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ	44
2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI.....	50
2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	53
2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY.....	54
2.10. ANALIZA SWOT.....	64
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH 71	
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ.....	73
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	76
3.1. MISJA.....	76
3.2. CELE STRATEGICZNE	76
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII.....	84
4. UWAGI KOŃCOWE	86

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna oraz najważniejsze informacje dotyczące metodyki pracy nad strategią.

Strategia obejmuje swym zasięgiem lata 2014-2020. Wynika to z konieczności dostosowania dokumentu do nowej perspektywy finansowej. Efekty realizacji Strategii będą widoczne dopiero w dłuższym horyzoncie czasowym. Dotychczasowa Strategia, która funkcjonowała, zaprojektowana była na lata 2007-2013, stąd konieczność opracowania nowego dokumentu.

Przy opracowaniu niniejszego dokumentu nie bez znaczenia były również dotychczasowe doświadczenia w rozwiązywaniu problemów społecznych.

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2013r., poz. 182 ze zm.) Na podstawie którego, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości.

Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010r. Nr 234, poz. 1536 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011r. Nr 43, poz. 225 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2006r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2006r. Nr 94, poz. 651 ze zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013r., poz. 674 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012r., poz. 1356 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz. 721 ze zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013r., poz. 1456 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2012r. poz. 1228 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012r., poz. 124),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493 ze zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013r., poz. 135 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004r.Nr 256, poz. 2572 ze zm.)

1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE

Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądanego, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich odrzuca jako złe, czyli traktuje jako „antywartości”, inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności.

Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych różnych szczebli w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, a także ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych oraz tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przeczności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając

przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia. Przyjmuje się, że źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa, w mechanizmach życia zbiorowego i mogą być – jak każdy problem społeczny – ograniczane i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skalę ogólnopolską czy międzynarodową.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych i kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa;
- gwałtowna zmiana społeczna;
- opóźnienia kulturowe;
- przemiany gospodarcze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania;
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych;
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych;
- dysfunkcjonalność instytucji społecznych;
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk;
- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna;
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych;
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

Funkcjonujące w środowisku lokalnym kwestie i problemy społeczne prowadzą do wykluczenia społecznego, czyli sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Środkiem umożliwiającym przeciwdziałanie tej sytuacji jest integracja społeczna oparta na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności.

Podejmowane w tym celu działania wspólnotowe służą budowie społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej. W społeczeństwie tym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomagają się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpocząć każdy rodzaj oferowanej pomocy.

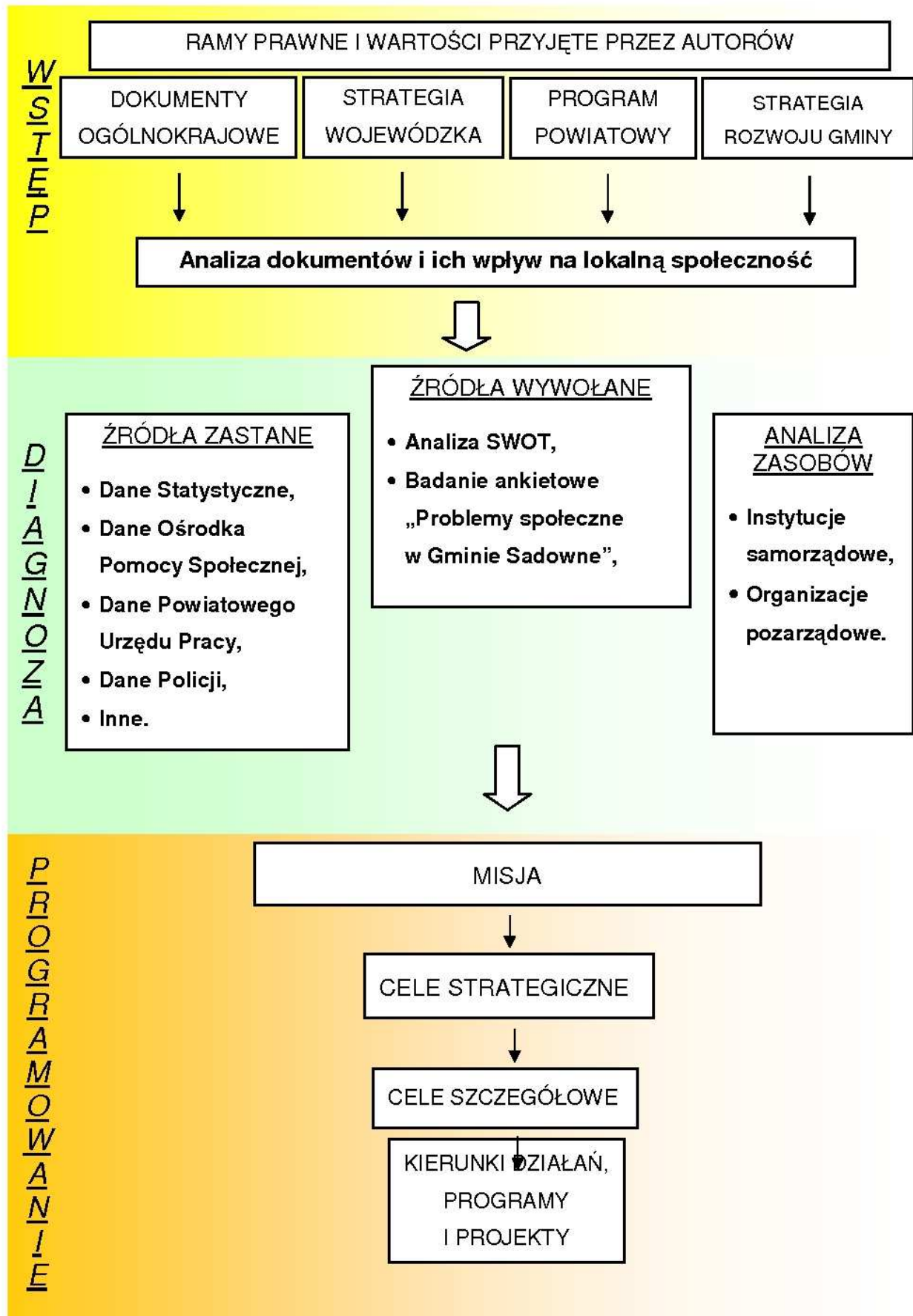
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU

Strategie rozwiązywania problemów społecznych to względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk), występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin, mieszkańców gminy.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sadownem.

METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

1.4.1. ZGODNOŚĆ STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Na poziomie Unii Europejskiej:

Kluczowym programem rozwoju społeczno – gospodarczego Unii Europejskiej jest Europa 2020. Jest ona nowym długookresowym programem rozwoju zastępującym przyjętą w 2000 roku Strategię Lizbońską. „ **Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego**

i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” podkreśla znaczenie współdziałania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na wyzwania związane z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów.

W perspektywie 2020r. wyznaczonych zostało 5 celów obejmujących"

- zatrudnienie (75% osób w wieku aktywności zawodowej powinno mieć pracę),
- badania i rozwój (3% PKB UE powinno być przeznaczone na badania i rozwój),
- zmianę klimatu i energię (zmniejszenie gazów cieplarnianych o 20% w porównaniu z poziomem z 1990r., zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii, dążenie do zwiększenia efektywności energetycznej o 20%),
- edukację (odsetek młodych osób przedwcześnie kończących naukę nie powinien przekraczać 10% , co najmniej 40% osób w wieku 30-34 powinno mieć wykształcenie wyższe),
- ubóstwo i wykluczenie społeczne (zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa co najmniej 20 mln osób).

Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020

Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) na lata 2014-2020 określają priorytety Unii Europejskiej na najbliższe 7 lat, stanowiąc ramy zarówno polityczne, jak i budżetowe. Na wniosek Komisji Europejskiej objęto Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundusz Spójności wspólnymi ramami strategicznymi, które obejmują również Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki. Na podstawie przyjętych założeń w okresie programowania 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny zapewni finansowanie działań strukturalnych na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w ramach czterech głównych obszarów inwestycji: zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i usprawniania administracji publicznej. Natomiast Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji posłuży do finansowania pomocy na rzecz pracowników zwolnionych w następstwie poważnej zmiany strukturalnej oraz łagodzenia skutków, jakie dla rolników pociągają nowe umowy handlowe.

W dziedzinie wzrostu zatrudnienia i spójności wprowadzono nowy instrument, jakim jest zarządzany centralnie program „**Łącząc Europę**”, który ma na celu finansowanie priorytetowych przedsięwzięć infrastrukturalnych w dziedzinie energii, transportu oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych, których realizacja leży w interesie całej Unii Europejskiej.

Nowy program „**Zdrowie na rzecz wzrostu**” będzie ukierunkowany na działaniach o wyraźnej unijnej wartości dodanej, zgodnie z celami Strategii Europa 2020. Głównym celem programu jest współpraca z państwami członkowskimi UE w celu ochrony obywateli przed trans granicznymi zagrożeniami zdrowotnymi, osiągnięcia większej stabilności usług opieki zdrowotnej oraz poprawy stanu zdrowie społeczeństwa, przy jednoczesnym zachęcaniu do innowacji w dziedzinie ochrony zdrowia.

NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,

- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia;
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

W zakresie realizacji prawa do edukacji są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym;
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji prawa do zabezpieczenia socjalnego:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;
- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji prawa do ochrony zdrowia:

- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu programów zdrowia publicznego obejmujących kobiety i dzieci.

W zakresie realizacji innych praw społecznych:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną;
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa

Program operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W nowej perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie finansował krajowy **Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój** na lata 2014-2020, który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 8 stycznia 2014 roku.

Program powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia. PO WER będzie również wspierać innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych”. PO WER jest ukierunkowany na następujące obszary:

- realizacją działań skierowanych do młodych, bezrobotnych osób w wieku od 15 do 24 roku życia i poprawę ich sytuacji na rynku pracy w ramach „**Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych**” i „**Gwarancji dla młodzieży**”,
- wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia Strategii Europa 2020 i krajowych programów reform,

- wspieranie jakości skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę,
- poszukiwanie nietypowych, innowacyjnych, stosowanych w innych krajach metod rozwiązywania problemów społecznych,
- realizację programów w zakresie mobilności ponadnarodowej.

Na poziomie krajowym:

W aktualnym krajowym porządku strategicznym funkcjonują:

- **„Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju . Polska 2030”**. Trzecia fala **nowoczesności**. Strategia jest spójna z celem głównym dotyczącym poprawy jakości życia Polaków dzięki stabilnemu wzrostowi gospodarczemu. Wpisuje się w cel 6 *Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie workfare state*, który obejmuje między innymi:
 - zmianę funkcjonowania publicznych służb zatrudnienia w kierunku zwiększenia ich efektywności,
 - zmianę w systemie zabezpieczenia społecznego oraz podatkowym tak aby zwiększyć opłacalność i skłonność do podejmowania pracy,
 - zapewnienie rozwoju elastycznych form zatrudnienia,
 - stworzenie warunków dla wzrostu liczby osób niepełnosprawnych zatrudnionych na otwartym rynku pracy,
 - zapewnienie jak najlepszej adresowalności świadczeń i zasiłków oraz rozwój ekonomii społecznej,
 - zapewnienie wsparcia rodzin wielodzietnych zabezpieczającego je przed ryzykiem wykluczenia społecznego,
 - zwiększenie dostępności do usług zdrowotnych w priorytetowych dziedzinach medycyny np.: kardiologia, neurologia, ortopedia, traumatologia i psychiatria,
 - stworzenie modelu aktywności intelektualnej, społecznej i zawodowej osób starszych opartego na wykorzystywaniu ich potencjałów i zapobieganiu wykluczeniu społecznemu.
- **Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020**. Akcent strategiczny został położony na wzmocnienie potencjałów, które w przyszłości mają zagwarantować długofalowy rozwój, a nie tylko alokację środków bezpośrednio w dziedziny, w których występują największe deficyty. W perspektywie powyższego dokumentu najistotniejsze są:

- wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli,
 - rozwój kapitału ludzkiego,
 - integracja społeczna,
 - zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.
- **Strategie rozwoju tzw. strategie zintegrowane** obejmują dziewięć dokumentów nowej generacji służących realizacji celów rozwojowych SRK 2020, między innymi **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 i Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020.**
 - **Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020. Umowa partnerska.** Opracowany dokument jest spójny z celami nowej perspektywy finansowej 2014-2020, tj. zwiększeniem konkurencyjności gospodarki, poprawą spójności społecznej i terytorialnej oraz podnoszeniem sprawności i efektywności państwa.
 - **Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej.** Strategia jest spójna z celem nadrzędnym; w 2020 roku ekonomia społeczna będzie stanowić ważny czynnik wzrostu zatrudnienia, spójności społecznej oraz rozwoju kapitału społecznego.
 - **Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i wykluczeniu Społecznemu 2020.** SRPS jest zgodna z celem głównym jakim jest zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o 1,5 mln osób oraz wzrost spójności społecznej. Ponadto odnosi się do wszystkich wyznaczonych pięciu celów operacyjnych.
 - **Rządowy Program na rzecz Aktywności Osób Starszych na lata 2014-2020.** Opracowany dokument wpisuje się w cel programu dotyczący poprawy jakości i poziomu życia seniorów poprzez kompleksowe połączenie działań obejmujących sferę edukacji, integracji międzypokoleniowej, partycypacji obywatelskiej oraz usług społecznych ze szczególnym uwzględnieniem wolontariatu osób starszych.

Na poziomie lokalnym:

- **3 letni Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Sadowne na lata 2013-2015**

Celem głównym programu jest stworzenie warunków do prawidłowego wypełniania przez rodziny funkcji opiekuńczo- wychowawczych na terenie gminy Sadowne poprzez:

- podejmowanie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu rodziny, promowanie wartości rodziny,
- wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu,
- koordynacja działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

Program ma także za zadanie stymulować do kierunkowanych działań na rzecz dziecka i rodziny.

- **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Sadowne na 2014r.**

Zgodnie ustawą dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2012r., poz. 1356 z późn. zm.) oraz ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o Przeciwdziałaniu Narkomanii (Dz.U. z 2012r., poz. 124 z późn. zm.) zadania wynikające z realizacji tych ustaw należą do zadań własnych samorządu gminy (działania profilaktyczne). Środki finansowe przeznaczone na realizację wyżej wymienionych zadań pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Dla zadań związanych z realizacją Gminnego Programu Profilaktyki Uzależnień można również pozyskiwać środki z fundacji i organizacji pozarządowych. Środki te przeznaczane są z reguły na realizację ściśle określonych zadań np. finansowanie grupy psychoedukacyjnej dla rodziców.

- **GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY SADOWNE NA LATA 2011 – 2015**

W celu zapobiegania zjawisku przemocy a także redukcji jej dotkliwych skutków, gminy zobowiązane zostały ustawowo do tworzenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe, dając o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej.

Rodzaje przemocy:

- Przemoc fizyczna - popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie

przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie koniecznej pomocy, itp.

- Przemoc psychiczna - wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb, itp.
- Przemoc seksualna - wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety, itp.
- Przemoc ekonomiczna - odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, itp.

Na terenie Gminy Sadowne przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu, niskimi dochodami. Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny.

• **STRATEGIA ROZWOJU GMINY SADOWNE DO 2020 ROKU**

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. Silne oddziaływanie czynników zewnętrznych, w których istotną rolę odgrywa dynamika i ekspansywność jednostek terytorialnych (gmin miejskich i wiejskich oraz województw) konkurujących w dostępie do ograniczonego rynku inwestorów i kapitału wymuszają konieczność stosowania przez władze samorządowe odpowiednich metod zarządzania. W powyższych warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. W obecnych warunkach polskich – na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) – jedną z podstawowych ról wśród tego typu planów pełnią strategie rozwoju.

W opracowaniach tych określone są cele rozwoju lokalnego oraz sposoby realizacji tych celów przy wyróżnieniu najbardziej pożądaných dla rozwoju gminy działalności.

W trakcie prac nad „Strategią Rozwoju Gminy Sadowne do 2020” dokonano ogólnej charakterystyki gminy, przeprowadzono diagnozę istniejącego potencjału, określono perspektywy rozwojowe gminy wynikające z przewidywanego kształtowania się sytuacji w otoczeniu, sformułowano wizję i misję („Kreowanie ekologicznej gminy o profilu turystyczno-rolniczym z rozwiniętą funkcją usług, w tym zdrowotnych, w oparciu o znakomite walory geograficzno-przyrodnicze gminy i ukształtowane społeczeństwo obywatelskie”) rozwoju, a następnie wyznaczono siedem obszarów, w tym jeden obszar odnoszący się do problematyki społecznej. W jego obrębie wyznaczono poniżej przedstawione cele strategiczne oraz cztery priorytety rozwojowe.

Podniesienie poziomu usług i infrastruktury społecznej, poprzez:

- rozwój zaplecza sportowego w gminie
- poprawę jakości usług służby zdrowia
- rozwój i modernizacja sieci placówek kulturalnych,
- rozwój i modernizacja placówek oświatowych,
- zwiększenie zakresu usług specjalistycznych służby zdrowia,
- zwiększenie nakładów finansowych na pomoc społeczną.

PRIORYTET 1

Restrukturyzacja i unowocześnienie lokalnej gospodarki i sfery społecznej gminy.

Cel 1: stworzenie lokalnego mechanizmu wsparcia procesu unowocześnienia i konkurencyjności rolnictwa i gospodarki.

Zadania:

- rozwijanie sektorów opartych na wykorzystywaniu wiedzy, rozwój nowych technik i technologii, w celu tworzenia nowych miejsc zatrudnienia w obszarze usług i produkcji,
- poprawa dostępności przedsiębiorstw do procedur i ulg wspierających lokalne działania gospodarcze,
- udział gminy w wymianie informacji i zasobów pomiędzy podmiotami i instytucjami a sferą edukacji.

Cel 2: wzmocnienie i rozwój małych i średnich gospodarstw rolnych oraz przedsiębiorców.

Zadania:

- wspieranie małych i średnich gospodarstw rolnych, zwłaszcza skierowanych na przedsięwzięcia produkcyjne i przetwórcze w nowych sektorach gospodarki lokalnej,
- wspieranie działań dostosowanych do norm standardów i warunków UE.

Cel 3: rozwój usług, transportu i turystyki.

Zadania:

- rozbudowa i wykorzystanie rekreacyjne terenów zielonych,
- pozyskanie inwestorów na nowe sektory usług turystycznych przy pełnym zagospodarowaniu zasobów,
- stworzenie tras rowerowych,
- dążenie do rozwoju szybkiej kolei na trasie Sadowne Węgrowskie- Warszawa.

Cel 4: zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

Zadania:

- rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej,
- rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Sadownem
- budowa kanalizacji sanitarnej z przyłączami domowymi w miejscowości Sadowne- etap II
- budowa kanalizacji sanitarnej w Sadownem – ul. Wiejska, Gaj, Drak
- budowa przepompowni i sieci kanalizacyjnej w miejscowościach- Grabiny, Sokółka, Kołodziej
- budowa stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowej Orzełek –Złotki
- modernizacja infrastruktury drogowej

PRIORYTET 2

Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności gminy.

Cel 1: rozbudowa i modernizacja układu dróg, przeciwdziałanie ograniczeniu funkcji komunikacyjnych gminy.

Zadania:

- zapewnienie dostępności usług publicznych- edukacja, ochrona zdrowia, poprzez istniejące bazy i infrastruktury oraz tworzenie nowych form usług,

Cel 2: rozbudowa i modernizacja telekomunikacji oraz zaopatrzenie w energię.

Zadania:

- poprawa funkcjonowania usług telekomunikacyjnych,
- zapewnić powszechnego dostępu do Internetu,
- zwiększenie efektywności zaopatrzenia w energię,
- inicjowanie udziału gminy w działaniach zmierzających o włączenia gminy w system gazownictwa,
- podjęcie działań w celu zastosowania odnawialnych źródeł pozyskiwania energii.

PRIORYTET 3

Rozwój kapitału ludzkiego opartego na udoskonalaniu umiejętności oraz wykorzystywaniu wiedzy i aktywności mieszkańców.

Cel 1: zwiększenie mobilności i przedsiębiorczości oraz systemu edukacji i mieszkańców gminy

Zadania:

- polepszenie obiegu informacji o lokalnych miejscach pracy w celu zwiększenia mobilności zawodowej mieszkańców,
- stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy celem wspierania systemu edukacji oraz rozwiązań służących poszerzeniu adaptacyjnych młodziży i przekwalifikowania zawodowego,
- wspieranie przedsiębiorstw – tworzenie nowych miejsc pracy, stosowanie ulg podatkowych.

Cel 2: umocnienie aktywności obywatelskiej i społecznej mieszkańców gminy.

Zadania:

- wspieranie rozwoju organizacji społecznych, zwłaszcza prowadzących działalność na rzecz gminy i jego mieszkańców, umocnienie tożsamości regionalnej.
- wspieranie aktywności społecznej mieszkańców w wieku poprodukcyjnym,

- zwiększenie roli organizacji pozarządowych w rozwoju gminy.

PRIORYTET 4

Kreowanie dobrej jakości życia w gminie.

Cel 1: tworzenie atrakcyjnych i bezpiecznych warunków życia w gminie.

Zadania:

- poprawa atrakcyjności gminy i jej walorów jako miejsca życia,
- rozwój nowoczesnych form budownictwa,
- poprawa realnego stanu bezpieczeństwa mieszkańców i turystów poprzez zapobieganie przestępczości wśród nieletnich i dzieci, umacnianie współpracy mieszkańców z policją,
- przeciwdziałanie niekorzystnym skutkom mających miejsce w gminie, również tym wywołanym zjawiskami przyrodniczymi

Cel 2: poprawa ekologicznych warunków życia mieszkańców.

Zadania:

- zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia środowiska w odniesieniu do:
 - redukcji i neutralizacji zanieczyszczenia atmosfery u źródła powstawania,
 - ograniczenia uciążliwości produkcji rolnej i przydomowych folii,
 - ochrona zasobów wód podziemnych jako źródła zaopatrzenia w wodę mieszkańców,
 - kontynuacja budowy nowoczesnej oczyszczalni ścieków w połączeniu z rozbudową systemu kanalizacji sanitarnej,
 - rekultywacja terenów zdewastowanych przyrodniczo, zwłaszcza nabrzeży jezior i cieków wodnych,
 - rozwój systemu gospodarki i segregacji odpadów,
 - ochrona zbiorników powierzchniowych,
 - utrzymanie zawartości przestrzennej lasów,
 - ochrona zasobów i walorów przyrodniczych gminy

Cel 3: wspieranie różnorodnych form tradycji gminy.

Zadania:

- umocnienie lokalnej tradycji i dorobku kulturowego społeczności lokalnej gminy,

- wspieranie inicjatyw kulturowych mieszkańców gminy oraz innych osób, jak również organizacji mające zamiar podejmować działania z zakresu poszerzania tradycji naszego regionu w naszej gminie,
- utrwalanie i dokumentowanie historii gminy, rozwój form populacji lokalnej tradycji historycznej i dziedzictwa wspólnego regionu
- współpraca Domu Kultury w Sadownem, w tym przede wszystkim Muzeum Ziemi Sadowieńskiej z innymi muzeami oraz miejscami służącymi rozwojowi kulturalnemu,
- pielęgnowanie i promowanie walorów krajobrazów historycznych i architektonicznych gminy i regionu,

Cel 4: promocja zdrowia i rozwój kultury fizycznej

Zadania:

- polepszenie dostępu mieszkańców do specjalistycznej diagnostyki i opieki medycznej,
- wspieranie inicjatyw służących promocji zdrowia,
- realizacja specjalistycznych programów zdrowotnych i profilaktycznych dla mieszkańców gminy,
- akcje antynarkotykowe i antyalkoholowe skierowane do młodzieży i ich rodziców, którzy winni stać na straży prawidłowego rozwoju swoich pociech, dając im dobry przykład swoją własną postawą,
- wspieranie rozwoju kultury fizycznej, w oparciu o istniejącą salę gimnastyczną, boiska, basen, świetlice wiejskie; wszelkie miejsca gdzie można aktywnie spędzić czas,

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Sadowne jest gminą wiejską, położoną w województwie mazowieckim, w odległości ok. 65 km na północny-wschód od Warszawy. Zajmuje powierzchnię 144,72 km² i liczy 6.091 mieszkańców (stan na 31.12.2013 r.).

Gmina jest jedną z dziewięciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu węgrowskiego. Do gminy należą 22 sołectwa: Sadowne (siedziba władz gminy), Bojowo, Grabiny, Kolonia Złotki, Kołodział, Kołodział Rybie, Krupińskie, Morzyczyn Włociański, Morzyczyn Włoki, Ocięte, Orzełek, Płatkownica, Rażny, Sadoleś, Sojkówek, Sokółka, Szynkarzyzna, Wilczogęby, Zalesie, Zarzetka, Zieleniec i Złotki. Od południa gmina graniczy z gminami Łochów i Stoczek (powiat węgrowski), od południowego wschodu z gminą Kosów Lacki (powiat sokołowski), od północy z gminami Brok i Małkinia Górna (powiat ostrowski), a od zachodu z gminą Brańszczyk (powiat wyszkowski).

Pod względem fizycznogeograficznym gmina Sadowne znajduje się w granicach Niziny Środkowomazowieckiej i wchodzi w skład dwóch mezoregionów, tj. Doliny Dolnego Bugu (północna część gminy) i Równiny Wołomińskiej (część południowa). Obszar gminy, charakteryzujący się w porównaniu z innymi gminami powiatu węgrowskiego stosunkowo wysokim wskaźnikiem lesistości (26%), znajduje się w całości w obrębie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego i zaliczany jest do tzw. Zielonych Płuc Polski. Dzięki ww. walorom na terenie gminy istnieją możliwości rozwoju agroturystyki, rozbudowy działek letniskowych oraz zakupu opuszczonej zabudowy zagrodowej z przeznaczeniem na indywidualny wypoczynek.

Sieć hydrologiczną gminy stanowią rzeka Bug z przepływającym w południowo-wschodniej części gminy lewobrzeżnym dopływem Ugoszcz, mniejsze rzeki Bojówka i Nowa Treblinka oraz zbiorniki wód stojących, na które składają się m.in. liczne starorzecza Bugu, tj. jeziorka Kotło i Bużysko, oczka śródbagiennie, wypełnione wodą dna zagłębień bezodpływowych i stawy hodowlane.

Gmina Sadowne jest gminą o charakterze typowo rolniczym. Użytki rolne zajmują 65,2% powierzchni gminy (wg danych GUS z 2005r.), z czego na łąki i pastwiska

przypada 56% a na grunty orne – 43%, sady -1%. Na ponad 80% powierzchni użytków rolnych występują grunty o słabych i bardzo słabych glebach (klasy 5 i 6), natomiast gleby klas 4a i 4b stanowią ok. 18%. Na terenie gminy funkcjonuje ok. 1050 gospodarstw rolnych o średniej wielkości 7,25 ha gruntów, oraz 196 podmiotów gospodarczych prywatnych. W uprawach dominują zboża z mieszanek zbożowych i ziemniaki, a w hodowli – bydło mleczne i drób, w mniejszym stopniu natomiast konie i trzoda chlewna. Obszar gminy jest w około 80% zwodociągowany, natomiast sieć kanalizacyjna jest w trakcie budowy w miejscowości Sadowne.

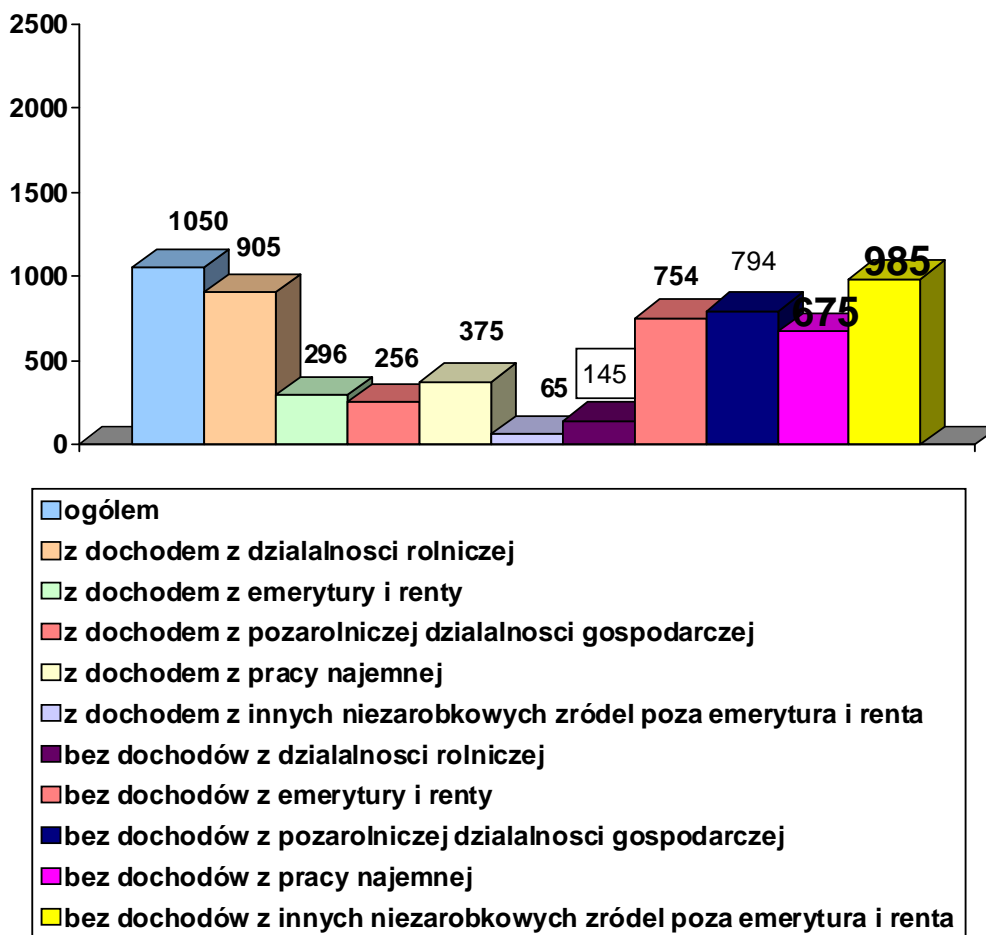
Przez teren gminy przebiegają krajowe szlaki komunikacyjne – dwutorowa linia kolejowa Warszawa – Białystok (ze stacją w miejscowości Sadowne Węgrowskie) oraz droga krajowa relacji Mińsk Mazowiecki – Łochów Ostrów Mazowiecki i dalej w kierunkach na Ostrołękę, Łomżę i Białystok.

Sieć placówek oświatowych na terenie gminy tworzą: dwa przedszkola (w Sadownem i Grabinach), do których uczęszcza 79 dzieci, dwóch publicznych szkół podstawowych (w Sadownem i Grabinach) i dwie niepubliczne szkoły podstawowe (w Kołodziażu i w Orzełku), w których naukę pobiera 412 uczniów, gimnazjum (w Sadownem), w którym uczy się 182 uczniów oraz szkoła ponadgimnazjalna (w Sadownem), w której naukę pobiera 177 uczniów.

Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę zdrowotną w Przychodni Zdrowia w Sadownem oraz w gabinecie stomatologicznym. Na terenie gminy funkcjonują dwie apteki, jedna z nich mieści się w budynku przychodni.

2.2. DEMOGRAFIA

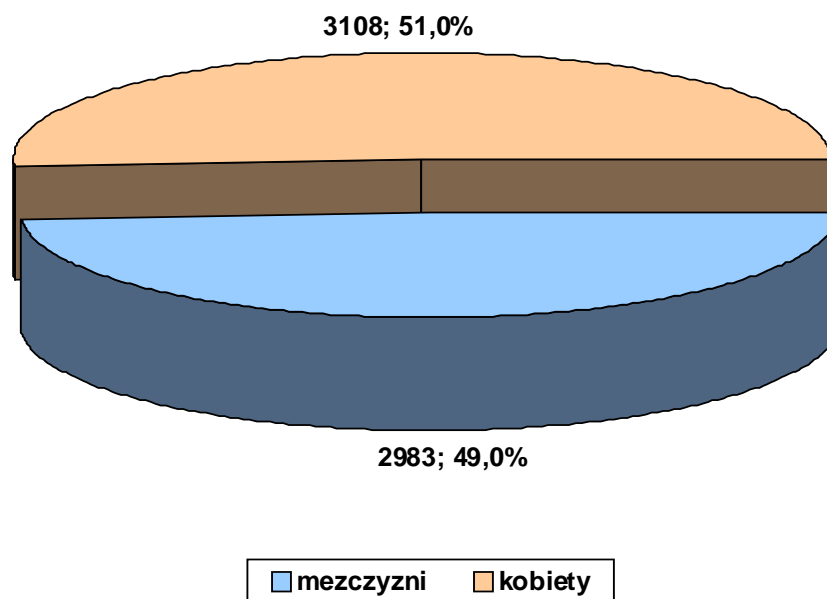
Gospodarstwa domowe z dochodami z różnych źródeł

Według danych z Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku na terenie gminy Sadowne było prowadzonych 1050 gospodarstw domowych z różnymi źródłami dochodów. 905 gospodarstw domowych utrzymywało się działalności rolniczej natomiast bez dochodów z działalności rolniczej gospodarstw domowych było 145.

Powyższe dane potwierdzają iż w większości gospodarstw domowych ma dochód z działalności rolniczej.

*Ludność gminy Sadowne w 2013 roku

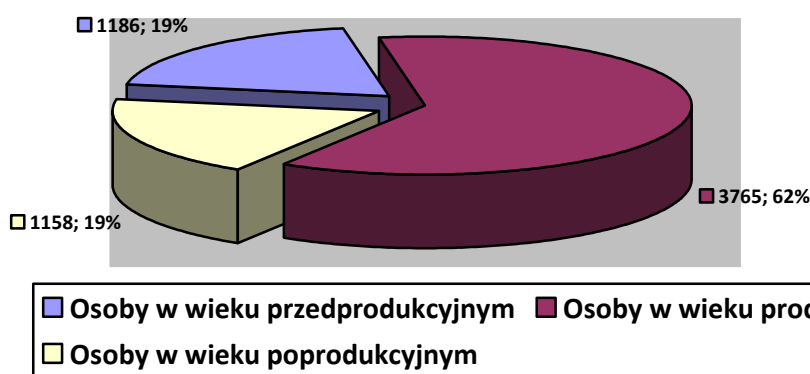

Dane Urzędu Gminy w Sadownem.

Według danych Urzędu Gminy w Sadownem na dzień 31 grudnia 2013 roku teren gminy zamieszkiwało 6.091 osób, w tym 2.983 mężczyzn i 3.120 kobiet. Na 100 mężczyzn przypada 104 kobiety. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 42 osoby na 1 km².

*Struktura wiekowa mieszkańców gminy Sadowne w 2013 roku

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Sadowne w 2013 roku

Dane Urzędu Gminy w Sadownem.

W roku 2013 teren gminy Sadowne zamieszkiwało 1.266 osób w wieku przedprodukcyjnym, 3.754 osób w wieku produkcyjnym oraz 1.099 osoby w wieku poprodukcyjnym.

Badania

Z powyżej przedstawionych danych wynika, iż struktura wiekowa mieszkańców gminy Sadowne w 2013 roku była w miarę korzystna, co przejawiało się większą liczbą osób w wieku poprodukcyjnym w porównaniu z osobami w wieku przedprodukcyjnym. Należy jednak zaznaczyć, iż obecnie odnotowujemy systematycznie zmniejszającą się liczbę dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-17 lat), co jest związane z malejącą dzietnością rodzin, wzrasta natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat dla kobiet i 65 dla mężczyzn). W niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób w wieku produkcyjnym będzie kończyć swą działalność zawodową i zasilą one grono seniorów. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

Wzrost udziału osób starszych w populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności. Dodajmy, że proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego czasokresu życia.

2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

System pomocy społecznej jako jeden z elementów zabezpieczenia społecznego polityki społecznej państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych. Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

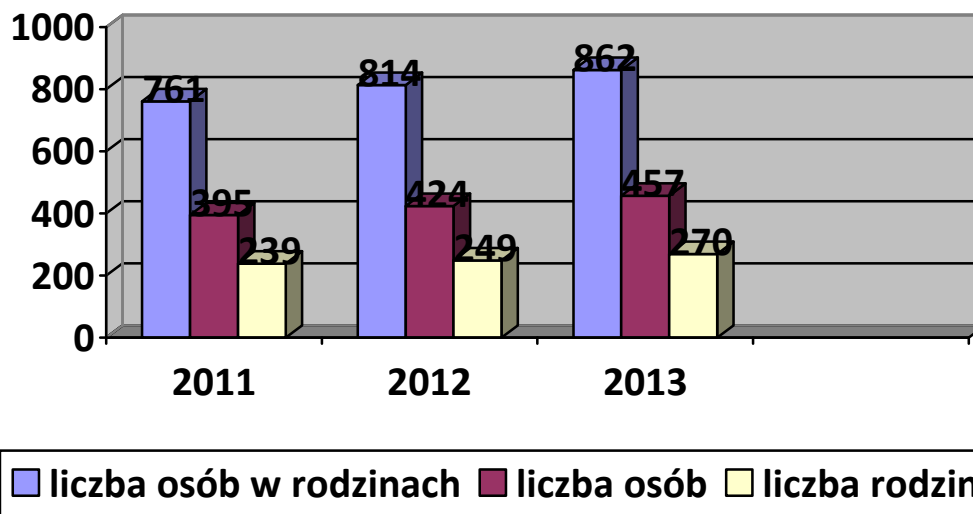
Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1). Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi ; 9) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 10) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 11) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali

w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Sadowne odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- bezpośrednio i pośrednio udzielanie świadczeń (w tym organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania);
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia w latach 2011-2013

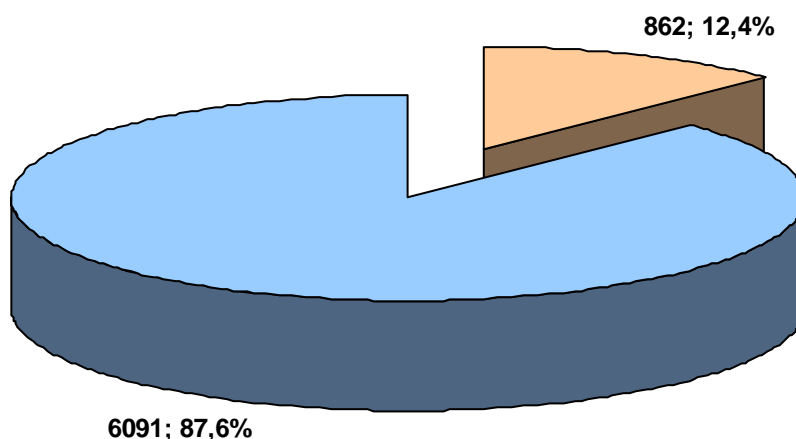

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sadownem.

Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Od 1 października 2012 roku kryterium to ustalono na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej (poprzednio 477 zł) i 456 zł na osobę w rodzinie (poprzednio 351zł). Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę uprawnionych do korzystania z pomocy i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa.

W latach 2011-2013 liczba osób objętych systemem pomocy społecznej w gminie Sadowne ulegała zmianom. Corocznie wzrastała liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2013 roku

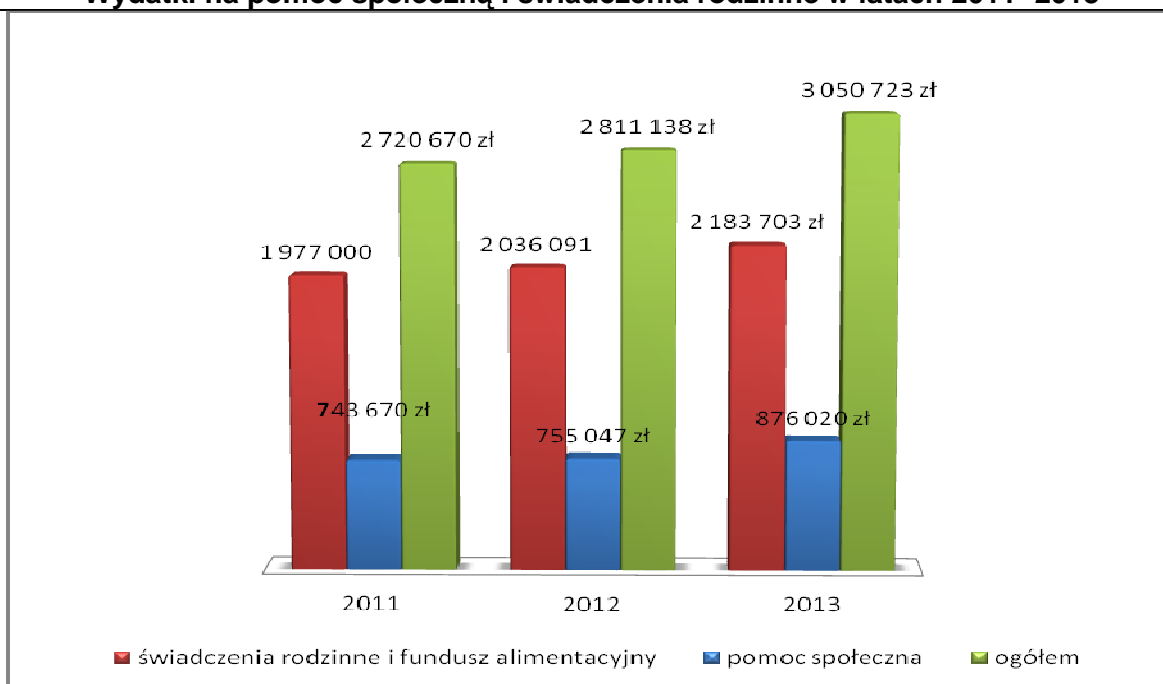

■ osoby objęte pomocą społeczną ■ pozostali mieszkańcy gminy

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sadownem.

Spośród 6.091 mieszkańców gminy, 862 osoby skorzystały z systemu pomocy społecznej w roku 2013. Liczba ta obejmuje również członków rodzin osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie.

Wydatki na pomoc społeczną i świadczenia rodzinne w latach 2011 -2013

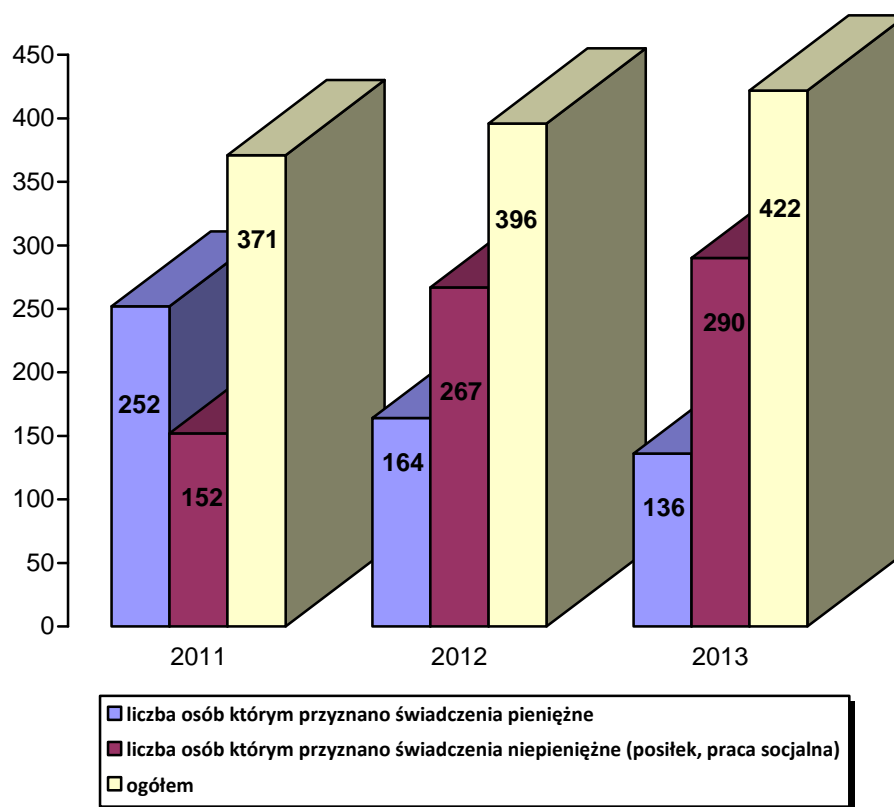
Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sadownem.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych pozostających w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, uwzględniając wydatki na zadania własne pochodzące z budżetu gminy, oraz kwoty na zadania własne i zlecone z budżetu państwa, jak również wartość świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego.

Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, iż nakłady finansowe na wspomaganie osób i rodzin w latach 2011-2013 corocznie wzrastają..

Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2011 – 2 720 670 zł (w tym na świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny- 1 977 000 zł); w roku 2012 – 2 811 138 zł (w tym 2 036 091 zł na świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny), a w 2013 roku – 3 050 723 zł (w tym 2 183 703 zł na świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny).

***Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2011-2013 (liczba osób)**

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sadownem.

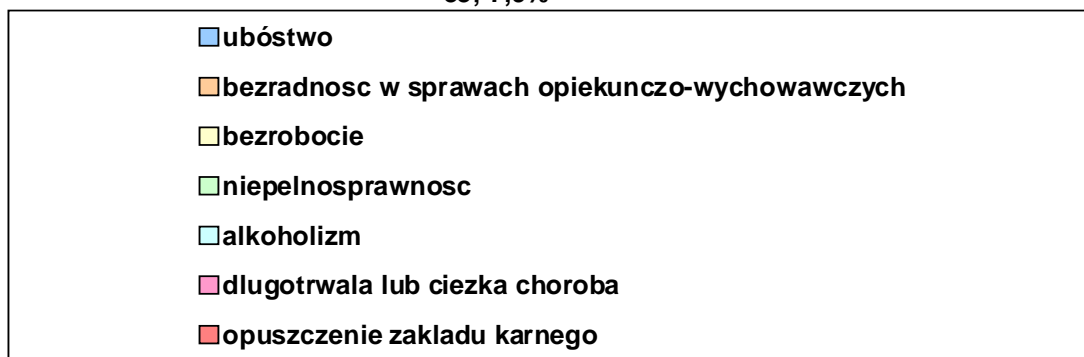
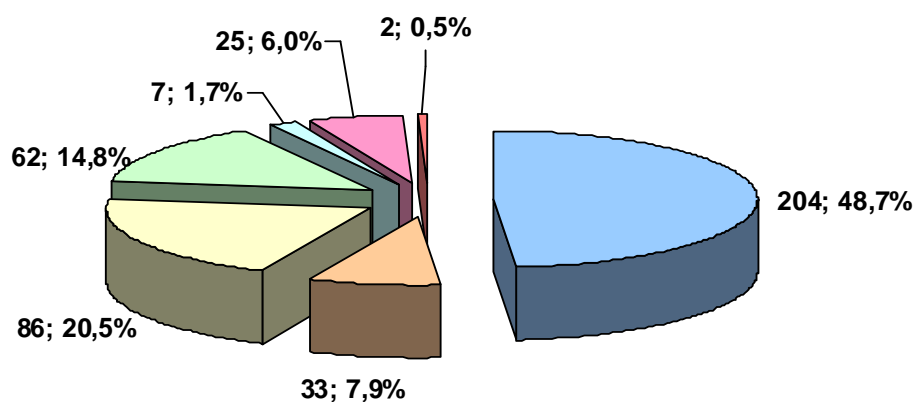
W latach 2011-2013 świadczenia niepieniężne były najczęściej udzielaną formą pomocy. Głównie była to pomoc w formie posiłku. We wspomnianym okresie liczba osób objętych tego rodzaju wsparciem corocznie wzrastała. Analizując możliwości przyznawania przez ośrodek pomocy społecznej świadczeń finansowych, należy wskazać

na podstawowe zasiłki, którymi obecnie są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy.

W latach 2011-2013 beneficjenci systemu pomocy społecznej korzystali również z porad udzielanych przez pracowników ośrodka w formie pracy socjalnej.

Poza pracą socjalną wszystkie świadczenia są przyznawane w drodze decyzji administracyjnej popartej wywiadem środowiskowym. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które, w trybie administracyjnym, może decyzję GOPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

***Powody przyznawania pomocy społecznej w 2013 roku (liczba rodzin)**

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sadownem.

W 2013 roku GOPS w Sadownem udzielał wsparcia osobom i rodzinom z następujących przyczyn:

- ubóstwo – 731 osoby w 204 rodzinach,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 139 osoby w 33 rodzinach,
- bezrobocie – 268 osoby w 86 rodzinach,
- niepełnosprawność – 194 osób w 62 rodzinach,
- alkoholizm – 20 osób w 7 rodzinach,
- długotrwała lub ciężka choroba – 58 osób w 25 rodzinach,

- potrzeba ochrony macierzyństwa – w 18 rodzinach,
- zdarzenie losowe – 6 osób w 3 rodzinach,
- przemoc w rodzinie – 7 osób w 1 rodzinie,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego – 2 osoby w 2 rodzinach.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny.

Realizując zadania własne i zlecone gminom Ośrodek Pomocy Społecznej w Sadownem w 2013 roku obejmował różnymi formami pomocy społecznej 270 rodzin, w tym jedna rodzina korzystała z pomocy z zadań zleconych. Liczba osób w tych rodzinach wynosiła 862, stanowi to 14,15 % ogółu mieszkańców gminy Sadowne.

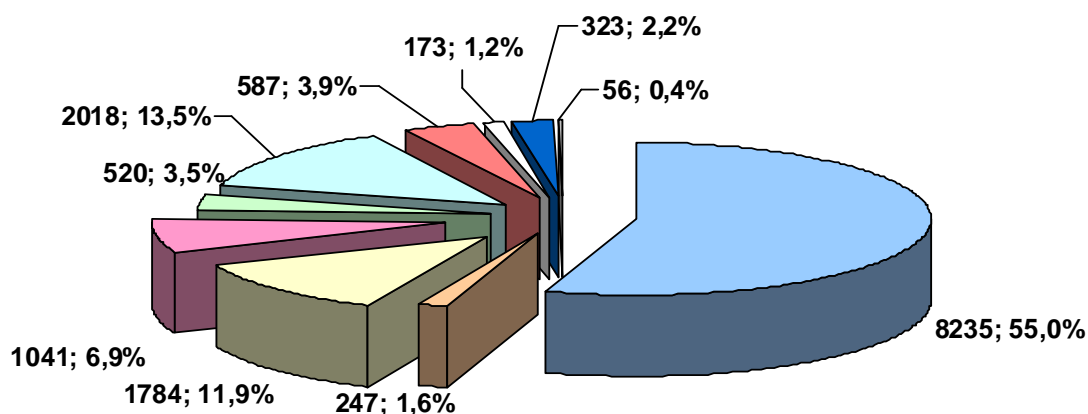
W 2013 roku w porównaniu do 2012 roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wzrosła o 21. Osób samotnych (rodzin jednoosobowych) korzystających z pomocy społecznej było 77, rodzin z dwojgiem dzieci – 55, natomiast rodzin wielodzietnych (troje i więcej dzieci) korzystających z pomocy społecznej było 74.

Na 167 rodzin z dziećmi 29 rodziny to rodziny niepełne, a liczba osób w tych rodzinach wynosiła 90.

Rodzin emerytów i rencistów korzystających z pomocy ośrodka było 33.

Struktura demograficzna świadczeniobiorców systemu pomocy społecznej w 2013 roku była porównywalna ze strukturą demograficzną całej lokalnej społeczności. Uwagę zwracała znaczna liczba dzieci wspieranych przez system pomocy społecznej, głównie poprzez dożywianie w szkołach, co dowodzi istnienia poważnych niedoborów materialnych wśród znacznej liczby rodzin. Niepokojąca była również liczna grupa beneficjentów w wieku produkcyjnym, którzy, posiadając ku temu warunki powinni, samodzielnie pracować i osiągać dochody umożliwiające utrzymanie siebie i swoich rodzin.

***Świadczenia rodzinne przyznane przez GOPS w 2013 roku**

■	zasilek rodzinny
■	dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka
■	dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej
■	dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
■	dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego
■	zasilek pielęgnacyjny
■	dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego
■	dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego
■	świadczenie pielęgnacyjne
■	jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sadownem.

Zgodnie z ustawą, świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku oraz świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku i świadczenia pielęgnacyjnego.

W 2013 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sadownem wypłacono:

- 8 235 zasiłków rodzinnych dla 499 rodzin w kwocie łącznej 820 415 zł,
- 247 świadczeń dodatku do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka, w kwocie 42 790 zł,
- 1784 świadczeń dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej w kwocie 142 720 zł,
- 1041 świadczeń dodatku na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości w której znajduje się w kwocie 52 050 zł,
- 520 dodatków do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego w kwocie 52 000 zł,
- 2018 świadczeń zasiłków pielęgnacyjnych na łączną kwotę 308 754 zł,
- 323 świadczenia pielęgnacyjne co daje sumę 180 916 zł,

- 587 dodatków do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego w kwocie łącznej 45 420 zł,
- 173 dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego opiewające na kwotę 66 720 zł,
- 56 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka, każdy po 1 000zł, co daje łączną sumę 56 000 zł,

W 2013 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sadownem na podstawie ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2012r.,poz.1228 ze zm.) wypłacił świadczenia z funduszu alimentacyjnego 47 osobom, o łącznej kwocie 230 400 zł .

2.4. KWESTIA RODZINY I DZIECKA W POLITYCE SPOŁECZNEJ

Rodzina jest podstawowym środowiskiem funkcjonowania i rozwoju dziecka, które powinno zapewnić mu bezpieczeństwo fizyczne i emocjonalne. Oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na dziecko, przekazując mu system wartości, tradycje, kształtując jego aktywność i postępowanie na całe życie, jest też najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Dlatego jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

Działalność na rzecz rodzin dotyczy wyrównywania pomiędzy nimi nieuzasadnionych i niezawinionych różnic socjalnych, tworzenia im równych szans oraz asekurowania w obliczu ryzyka życiowego. Natomiast działania podejmowane na rzecz dzieci mają przede wszystkim na celu ochronę ich praw, wyrównywanie szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz zapewnienie im ochrony w obliczu zagrożeń. Istnieje wiele definicji rodziny. Najogólniej określa się ją jako podstawową komórkę społeczną, składającą się z rodziców (rodzica) i dzieci. Podkreśla się również instytucjonalną formę małżeństwa, poprzez którą powstaje system pokrewieństwa i dziedziczenia. Elementem wyróżniającym rodzinę jest wspólnota mieszkaniowa, tworząca najczęściej jedno gospodarstwo domowe, które może obejmować dwa, a nawet trzy pokolenia. Cechą wspólną wszystkich definicji rodziny jest to, że zapewnia ona ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Ogólnie rzecz ujmując, rodzinę charakteryzuje współwystępowanie takich elementów, jak: wspólne zamieszkanie członków, wspólne nazwisko, wspólna własność oraz wspólna kultura duchowa.

Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokajanie potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe.

Każda rodzina tworzy własną, niepowtarzalną atmosferę życia domowego, na którą wpływają między innymi: stosunki wzajemne między małżonkami, miłość rodzicielska do dzieci, codzienne zachowania członków rodziny, kultywowanie tradycji, a także służba uznawanym wartościom. Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży w drodze nieuświadomionego często przekazywania wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm, narkomanię, przestępczość rodziców oraz przemoc w rodzinie. Są one najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci.

Dziecko, podobnie jak rodzina, nie posiada jednoznacznej definicji. Według Kodeksu cywilnego to osoba, która nie ukończyła 18 lat i nie uzyskała pełnej zdolności do czynności prawnych.

W Kodeksie karnym nieletnim jest dziecko do ukończenia 17 roku życia. Dzieci do 13. roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat.

Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18. roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego; wówczas dziewczyna, zawsze za zgodą sądu opiekuńczego, może uzyskać pełną zdolność do czynności prawnych po ukończeniu 16 lat). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletniości, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim, jak i międzynarodowym. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art.18. stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką

Rzeczypospolitej Polskiej. Kolejne artykuły konkretyzują to stwierdzenie, odnosząc je do różnych aspektów życia rodzinnego.

Rozwinięcie norm zawartych w Konstytucji, a odnoszących się do rodziny, znajduje miejsce w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. W dokumencie tym unormowano problematykę zawierania i ustawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Innymi regulacjami prawnymi związanymi z problematyką rodziny są Kodeksy: karny, cywilny, postępowania cywilnego i pracy. Pierwszy z nich zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka. Natomiast Kodeks cywilny, choć nie jest bezpośrednio związany ochroną rodziny, służy jej w zakresie przepisów dotyczących ochrony praw małoletniego w obrocie prawnym oraz dotyczących zasad prawa spadkowego.

Kodeks postępowania cywilnego z kolei chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Obejmuje również ustawowe zwolnienie od kosztów sądowych dla osób dochodzących roszczeń alimentacyjnych i daje możliwość występowania w tych sprawach w charakterze pełnomocnika właściwego przedstawiciela do spraw opieki społecznej organu gminy lub organizacji społecznej, mającej na celu udzielenie pomocy rodzinie. Kodeks pracy, służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

Problematykę rodzinną podejmują również ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe. Jednym z nich jest Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, której art. 16. stanowi, że rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczeństwa i ma prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa.

Zapis dotyczący rodziny figuruje również w pkt. 16. pierwszej części Europejskiej Karty Społecznej. Mówi on, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Innym aktem prawnym zapewniającym ochronę rodzinie jest uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny. W dokumencie tym zapisane jest m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, czyli prawo każdego do założenia rodziny i posiadania środków na jej utrzymanie, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

W dniu 9 czerwca 2011 r. Sejm uchwalił nową ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.z 2013r., poz. 135 ze zm.), która reguluje zadania związane z pomocą dziecku i rodzinie. Na poziomie gminy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zapewnia się wsparcie w formie pomocy asystenta rodziny, rodziny wspierającej. Praca asystenta rodziny polega na pracy z rodziną w miejscu jej zamieszkania. Jego nie normowany czas pracy dostosowany jest do rytmu życia rodziny i jej realnych potrzeb, głównym zadaniem asystenta jest wszechstronna pomoc w przywróceniu normalnego funkcjonowania rodziny w społeczeństwie oraz próba odbudowy więzi rodzinnych. Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności, prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych z dziećmi. Asystent aktywnie wspiera rodzinę wychowując dzieci, w której mają miejsce problemy trudne do pokonania samodzielnie przez rodzinę. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest stworzenie warunków umożliwiających pozostanie dzieci w rodzinie. Praca z rodziną musi być kontynuowana nawet w przypadku czasowego umieszczenia przez sąd dziecka poza rodziną. Wówczas asystent współpracuje z rodziną w miejscu zamieszkania, oraz z rodziną zastępczą lub koordynatorem pieczy zastępczej oraz sądem. Asystent aktywnie uczestniczy we wszystkich działaniach zmierzających do powrotu dziecka do rodziny. Realizując zadania wynikające z wyżej wymienionej ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej od listopada 2013r., Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sadowym zatrudnia asystenta rodziny. Rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych dodatkowo może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Rodzina wspierająca przy współpracy asystenta rodziny pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Uchwałą Nr. XXVIII /188/2013 Rady Gminy Sadowe z dnia 24 września uchwalono „3-letni Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Sadowe na lata 2013-2015”.

Ponadto system opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- placówki opiekuńczo-wychowawcze
- interwencyjne ośrodki preadopcyjne

- domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie,
- pogotowie opiekuńcze,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- placówki wsparcia dziennego,
- wioski dziecięce,
- ośrodki adopcyjne,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

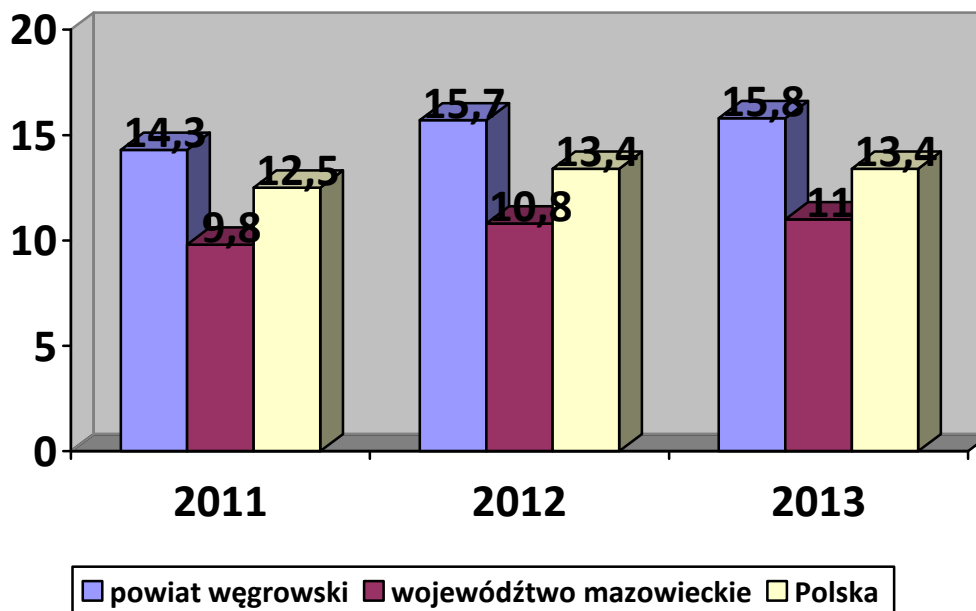
Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Stopa bezrobocia w kraju, województwie i powiecie w latach 2011-2013

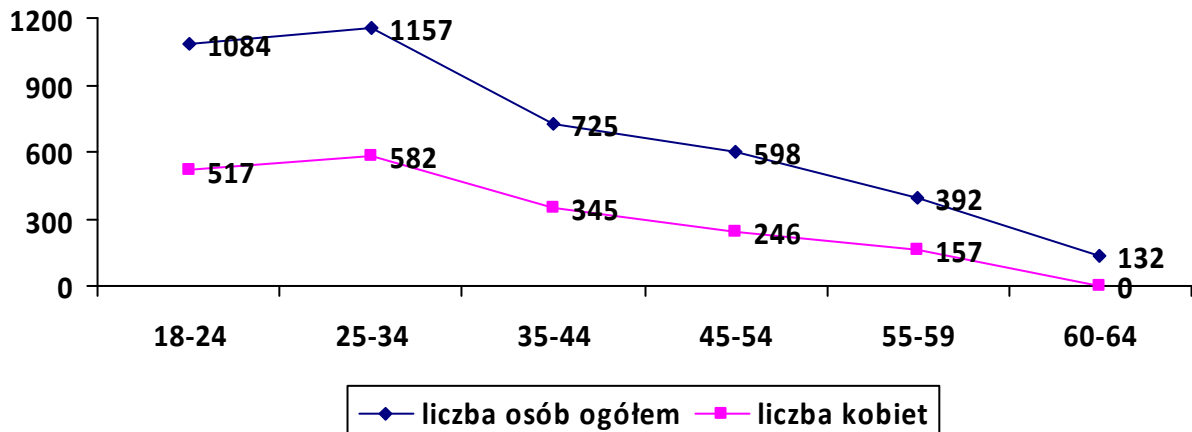

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż w latach 2011-2013 powiat węgrowski charakteryzował się wyższą, w stosunku do województwa mazowieckiego i kraju, stopą bezrobocia.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Węgrowie na dzień 31 grudnia 2013 roku w gminie Sadowne pozostawało zarejestrowanych 377 bezrobotnych w tym długotrwale bezrobotnych 210 a z prawem do zasiłku-40 osób. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

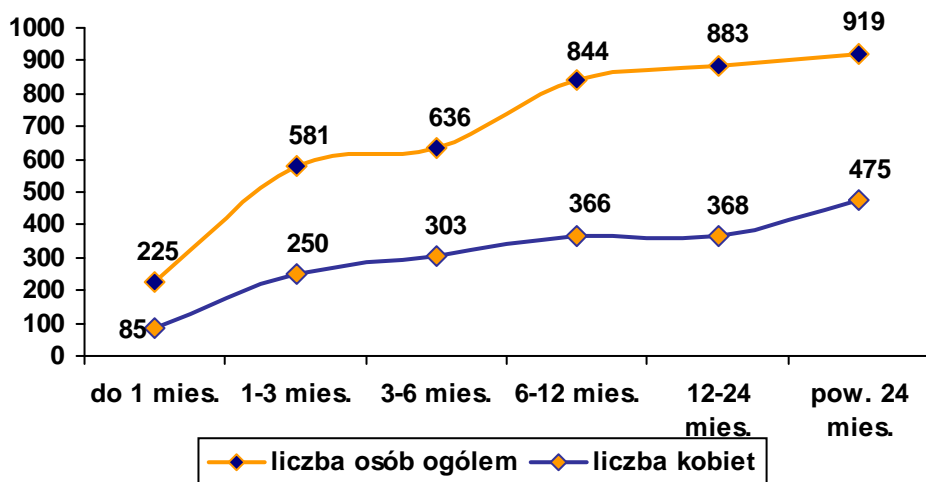
Bezrobotni według wieku z końcem 2013 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Węgrowie.

Z końcem 2013 roku w grupie bezrobotnych najwięcej było ludzi w wieku 25-34. Niepokoiła mniejsza, ale zarazem posiadająca niewielkie szanse na zmianę swej sytuacji życiowej grupa osób bezrobotnych, które przekroczyły 45. rok życia. Osobom pozostającym jeszcze w wieku produkcyjnym, ale już niemobilnym, zdecydowanie trudniej znaleźć pracę i zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe. Największą liczbę bezrobotnych kobiet wśród ogółu pozostających bez pracy odnotowano w przedziale wiekowym 25-34 lata.

Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy z końcem 2013 roku

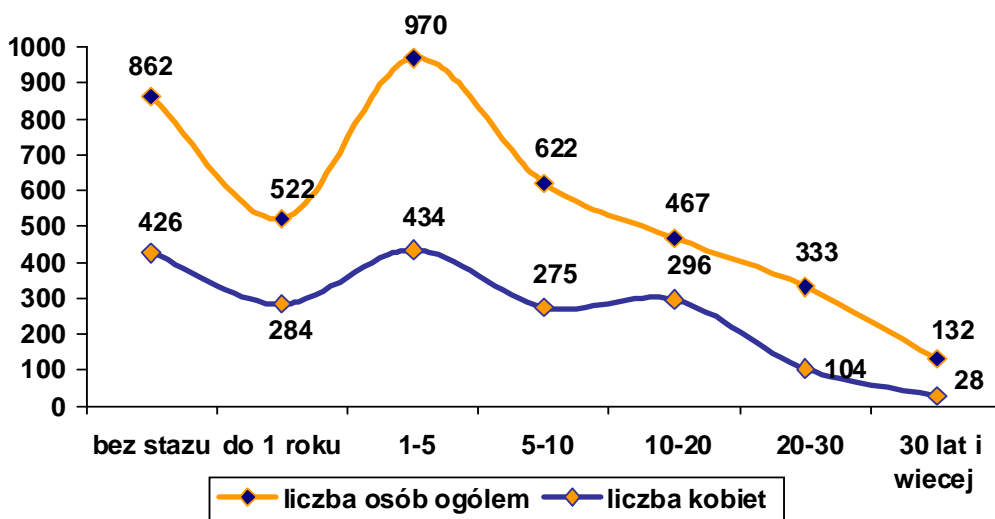

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Węgrowie.

Powrót do pracy jest tym trudniejszy, im dłuższy jest okres pozostawania poza zatrudnieniem, co wyraźnie widać na powyższym zestawieniu. Brak pracy może powodować nieodwracalne szkody nie tylko ekonomiczne, ale przede wszystkim społeczne, łącznie z daleko idącą demoralizacją i wykluczeniem osób pozostających bez

zatrudnienia. Długotrwale bezrobotni, którzy z końcem 2013 roku stanowili najliczniejszą grupę pozostających bez pracy w gminie, często nie są w stanie samodzielnie wrócić do zatrudnienia, stąd tak ważne w ich przypadku są: poradnictwo zawodowe, praca socjalna oraz kluby integracji społecznej.

Bezrobotni według stażu pracy z końcem 2012 roku

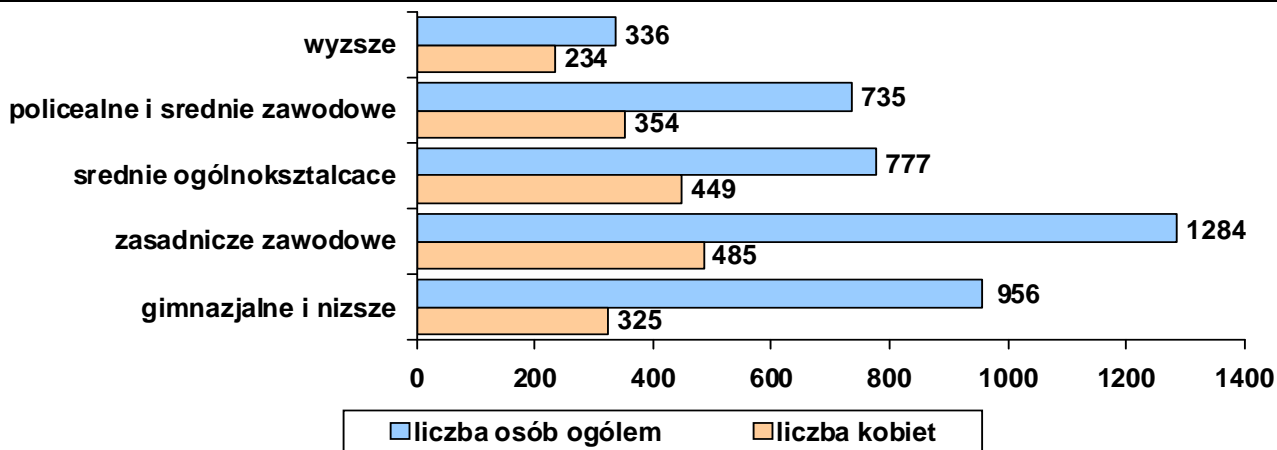

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Węgrowie.

Staż pracy warunkujący zdobycie doświadczenia zawodowego jest cechą niezwykle pożądaną przez pracodawców. Z końcem 2013 roku najliczniejsze grupy bezrobotnych stanowiły osoby z niewielkim stażem tj. od roku do 5 lat oraz osoby bez stażu.

W programach aktywizujących osoby bezrobotne należy zatem zwrócić szczególną uwagę na absolwentów, tak by mieli możliwość zdobycia pierwszych doświadczeń zawodowych oraz osoby z kilkuletnim stażem pracy, którym należy umożliwić zdobywanie dalszego doświadczenia zawodowego.

Bezrobotni według wykształcenia z końcem 2013 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Węgrowie.

Z końcem 2013 roku zdecydowanie lepszą sytuację na lokalnym rynku pracy posiadały osoby z wykształceniem wyższym; tych w rejestrach bezrobotnych figurowało najmniej. Problem bezrobocia w największym stopniu osiągał osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, gimnazjalnym i niższym. Zestawiając ten fakt z sytuacją na rynku pracy, należy nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób już bezrobotnych szczególny nacisk należy położyć na szkolenia, doksztalcanie i zmianę kwalifikacji zawodowych.

2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ

W okresie dynamicznych przemian rozwojowych młodzieży kształtują się pewne zachowania antyzdrowotne, które mogą być przyczyną problemów zdrowotnych i społecznych młodych ludzi, a także czynnikami ryzyka wielu chorób i przedwczesnej śmierci. Dotyczy to szczególnie:

- zachowań ryzykownych, zwłaszcza w ruchu drogowym - wypadki drogowe są główną przyczyną zgonów młodzieży;
- palenia tytoniu – większość dorosłych palaczy rozpoczyna palenie między 13 a 15 rokiem życia;
- picia alkoholu, które jest częstą przyczyną urazów (głównie w następstwie wypadków drogowych i zachowań agresywnych), a także ryzykownych zachowań seksualnych;
- używania innych substancji psychoaktywnych - uzależnienie od niektórych z nich staje się przyczyną dramatów życiowych młodych ludzi i ich rodzin;
- przedwczesnej inicjacji i ryzykownych zachowań seksualnych, których skutkiem mogą być: choroby przenoszone drogą płciową, w tym zakażenie HIV, ciąża nieletniej, zaburzenia zdrowia seksualnego w życiu dojrzałym;
- stosowanie diet odchudzających, eliminacyjnych powodujących niedobory pokarmowe (szczególnie niekorzystne dla zdrowia reprodukcyjnego młodych kobiet) oraz zwiększających ryzyko osteoporozy.

Z powyższego zestawienia z sześciu istotnych zachowań antyzdrowotnych, aż trzy wiążą się z kontaktem z legalnymi bądź nielegalnymi substancjami psychoaktywnymi.

Krytycy generalizowania wskaźników ogólnopolskich, twierdzą, że ten problem uzależnień dotyczy tylko wielkich miast. Myślenie takie ma podłoże magiczno życzeniowe. Gmina Sadowne nie jest samotną wyspą, młodzież z jej terenu nie różni się, aż tak bardzo od młodzieży z większych miast. Tak samo dotyczą jej transmisje wzorów, panująca moda, styl bycia, podobnie przeżywa niepokoje okresu adolescencji, dotyka jej frustracja, kryzys wartości, upadek autorytetów, lęk przed niepewną przyszłością

Nie tak dawno najmłodszymi pacjentami zgłaszającymi się do odległej o 20 km od Sadownego Poradni byli ludzie w wieku 16-17 lat, dzisiaj już nikogo nie dziwi 13 latek z pełnymi objawami zespołu uzależnienia od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych. Są to pacjenci zarówno pochodzący ze środowisk miejskich jak i małych wsi. W Polsce jest bardzo niewiele ośrodków zapewniających leczenie tak młodym ludziom. Czas oczekiwania na taki ośrodek to czasem osiem, dziesięć miesięcy. W tym okresie pacjent może umrzeć z powodu powikłań związanych z braniem narkotyków.

Ci ludzie to często emocjonalne ofiary alkoholizmu swoich rodziców, sami też bardzo często zaczęli swoją edukację w dziedzinie substancji psychoaktywnych od alkoholu, wielu z nich jest uzależnionych krzyżowo, bądź w sposób mieszany od alkoholu. W takich przypadkach przeplatanie się pomiędzy sobą problemów związanych z alkoholizmem i narkomanią jest aż nadto widoczne.

Lata 80 na świecie i 90 w Polsce to okres, w którym w działaniach profilaktycznych zaczęto wykorzystywać strategie emocjonalne, poznawcze i behawioralne. Programy te skupiały się na rozwijaniu kompetencji społecznej i prospołecznych wzorców radzenia sobie z problemami, co określano łącznie terminem „umiejętności życiowe”.

Zmieniono również organizację pracy profilaktycznej zmieniając cele, metody oraz włączając na stałe do programów pojęcie oceny efektywności działań:

- preferowanie wspólnie kreatywnej wersji profilaktyki poprzez wybór celu strategicznego działań profilaktycznych, jakim jest promocja zdrowia i nacisk na kształtowanie u odbiorców programów profilaktycznych systemu wartości, właściwych postaw i umiejętności ułatwiających im dbałość o zdrowie;
- odchodzenie od koncepcji profilaktyki ograniczającej się do sporadycznych akcji przekazywania wiedzy o zgubnych skutkach picia alkoholu, palenia papierosów lub używania narkotyków i przesunięcie w kierunku podejścia interakcyjnego, uwzględniającego szerokie spektrum uwarunkowań używania substancji psychoaktywnych, zaplanowanego i realizowanego systematycznie dla określonych kategorii odbiorców;
- poszukiwanie nowych środków oddziaływań profilaktycznych w formie dialogu i zachęcania do aktywnego uczestnictwa odbiorców programów profilaktycznych, wzbudzanie ich osobistego zaangażowania;
- poszerzenie kręgu realizatorów działań, które mają charakter profilaktyczny o osoby wpływające na wychowanie i kształcenie dzieci i młodzieży (m. in. nauczycieli, rówieśników);

- uczynienie z oceny przebiegu i rezultatów podjętych działań stałego i niezbędnego elementu każdego programu profilaktycznego.

Współcześnie profilaktyka korzysta z bardzo wielu podejść próbując wyjaśnić motywację osób do sięgania, lub nie, po substancje psychoaktywne, oraz określić czynniki ryzyka prowadzące do zachowań autodestrukcyjnych. Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym.

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania.

Gminny Program Profilaktyki powinien nieść w sobie możliwe do zrealizowania cele. Nie należy oczekiwać całkowitego wyeliminowania zjawiska, jakim jest używanie substancji psychoaktywnych przez młodzież. Realistycznym celem jest jego ograniczenie oraz zmniejszenie społecznych skutków używania substancji psychoaktywnych. Należy mieć na uwadze ograniczenia związane z działaniami na poziomie powiatu, związane np. z trudnościami, bądź niemożnością ograniczania podaży substancji psychoaktywnych, a skoncentrować się na działaniach związanych z popytem na substancje psychoaktywne.

Istotnym czynnikiem są również ograniczenia związane z finansowaniem działań. Program powinien być tak zaplanowany, aby jego koszty były stosunkowo niewielkie, dzięki czemu będzie mógł on liczyć na przychyłność decydentów.

Program zachęca do współpracy różne instytucje i osoby zainteresowane problemami społecznymi. Dzięki takiemu rozwiązaniu możliwe jest zredukowanie do minimum kosztów programu, podzielenie zadań wśród różnych specjalistów, wypracowanie długoterminowej strategii lokalnej.

Dla skutecznej realizacji Programu konieczne jest zbudowanie społecznej akceptacji realizowanych celów. Brak zaplecza społecznego sprawia, że nawet najlepsze działania trafiają w próżnię i nie przynoszą oczekiwanych rezultatów. Uwrażliwienie na

problemy związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, praca nad zmianą stereotypów związanych z przyczynami i konsekwencjami używania substancji psychoaktywnych umożliwi powstanie przychylnego „klimatu” dla działań profilaktycznych.

Ważnym elementem w budowaniu społecznej akceptacji jest włączenie do działań na rzecz profilaktyki uzależnień osób znaczących w społeczności lokalnej np. w formie honorowego patronatu.

Realizowanie przez różne instytucje zadań związanych z profilaktyką uzależnień powoduje, że odpowiedzialność za skuteczność tych działań jest bardzo trudna do sprawdzenia.

Program nie może skupiać się tylko na jednym aspekcie problemu związanego z profilaktyką uzależnień pomijając pozostałe. Współcześnie coraz częściej pojawia się postulat tak zwanego zrównoważonego podejścia. Zakłada ono, że wszystkie aspekty problemu są tak samo ważne, a zmiany w jednym aspekcie wywołują zmiany w pozostałych.

Zasoby Gminy Sadowne umożliwiające oparcie przy realizacji Gminnego Programu Profilaktyki:

- Duża liczba osób przeszkolonych w zakresie przeciwdziałania dysfunkcji i patologii
- Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin
- Komisariat Policji w Łochowie
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Zespół Interdyscyplinarny
- Szkoły znajdujące się na terenie Gminy (Szkoły Podstawowe, Gimnazjum, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych).

Do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2013 roku wpłynęło 19 wniosków o leczenie odwykowe. Wszystkich skierowano do Punktu Konsultacyjnego oraz w stosunku do 5 osób GKRPA zleciła biegłemu sądowemu przeprowadzenie badań i wydanie opinii pisemnej w przedmiocie uzależnienia od alkoholu oraz wskazania rodzaju zakładu leczniczego, w tym w stosunku do 2 osób wystąpiła z wnioskiem do Sądu Rejonowego w Węgrowie celem zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. W Punkcie Konsultacyjnym prowadzonym przez specjalistów psychoterapii uzależnień udzielono 153 porady motywujące do poddania się leczeniu odwykowemu. Dwóch pacjentów ukończyło terapię w stacjonarnych ośrodkach. Istnieją sygnały, iż młodzież z terenu Gminy Sadowne nadużywa alkoholu. Instytucją wspierającą rodziny dotknięte chorobą alkoholową jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej W 2013 roku ze

świadczeń pomocy społecznej skorzystało 235 rodzin, w tym z powodu nadużywania alkoholu - 7 rodzin i przemocy w rodzinie - 1 rodzina.

Na terenie Gminy Sadowne znajduje się 23 punkty sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży. Najwięcej punktów sprzedaży znajduje się w Sadownem. W przeliczeniu na liczbę mieszkańców na jeden punkt przypada 265 osób.

Z informacji uzyskanych od Policji wynika, że na naszym terenie w latach w 2012 - 2013 dochodziło do następujących zdarzeń związanych ze spożywaniem alkoholu.

Tabela 1 – Zdarzenia problemowe występujące na terenie Gminy Sadowne po spożyciu alkoholu w latach 2012 – 2013

RODZAJ PROBLEMU	ROK	
	2012	2013
Naruszenia prawa i porządku publicznego pod wpływem alkoholu	71	70
Przypadki nieprzestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi	39	101
Interwencje domowe , których główną przyczyną były sytuacje konfliktowe spowodowane przez osoby znajdujące się pod wpływem alkoholu	45	42
Sprawy sądowe dotyczące osób z problemem alkoholowym za fizyczne i moralne znęcanie się nad rodziną	3	8
Ilość założonych „Niebieskich kart”	30	43
Ilość interwencji przeprowadzonych wobec nietrzeźwych w miejscach publicznych	6	3
Ilość Wykroczeń po wypiciu alkoholu	39	101
Osadzenie osób nietrzeźwych w „PDZ” do wytrzeźwienia	17	25
Kierowanie pojazdami mechanicznymi i rowerami w stanie nietrzeźwości	32	59
Konieczność sporządzania wniosków w sprawie orzeczenia obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu	23	19
Przestępstwa dokonane pod wpływem alkoholu	35	67

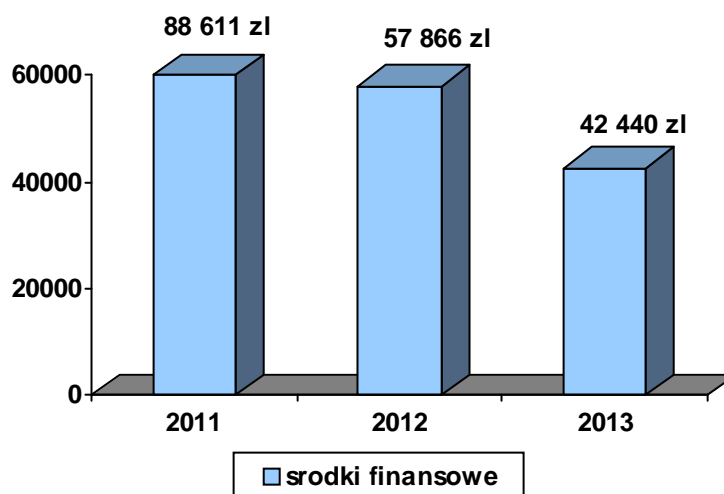
Źródło – Opracowanie własne na podstawie danych posterunku Komisariatu Policji w Łochowie

Zgodnie ustawą dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości

i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2012r., poz. 1356 z późn. zm.) oraz ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o Przeciwdziałaniu Narkomanii (Dz.U. z 2012r., poz. 124 z późn. zm.) zadania wynikające z realizacji tych ustaw należą do zadań własnych samorządu gminy (działania profilaktyczne). Środki finansowe przeznaczone na realizację wyżej wymienionych zadań pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Dla zadań związanych z realizacją Gminnego Programu Profilaktyki Uzależnień można również pozyskiwać środki z fundacji i organizacji pozarządowych. Środki te przeznaczane są z reguły na realizację ściśle określonych zadań np. finansowanie grupy psychoedukacyjnej dla rodziców.

Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień w latach 2011-2013

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sadownem.

Wielkość środków przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie Sadowne w latach 2011-2013 roku była zróżnicowana. W roku 2011 wyniosła 88.611 zł, w roku następnym 57.866 zł, a w 2013 roku zmalała do 42.440 zł.

2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Sadowne.

Z analizy stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Gminy Sadowne w roku 2013, priorytetem Komisariatu Policji w Łochowie jest utrzymanie niskiego poziomu zagrożenia przestępczością również na terenie Gminy Sadowne, dalsza poprawa wykrywalności przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu ludzkiemu i mieniu oraz przestępczości pospolitej - (najbardziej uciążliwej dla społeczeństwa).

Główne kierunki wielo-falowych działań, to realizowanie zadań określonych w rządowym projekcie zapobiegania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem Bezpieczniej” oraz programu „Zapobiegania niedostosowaniu społecznemu i przestępczości dzieci i młodzieży” oraz inne programy ukierunkowane na bezpieczeństwo dzieci i młodzieży.

Inne ważne działania Policji to: zapobieganie i zdecydowane ściganie sprawców wykroczeń przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu, ograniczanie skali występowania czynów o charakterze chuligańskim, zapobieganie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, kierunkowanie pracy dzielnicowych na ścisły kontakt z obywatelem i wypełnianie oczekiwań społecznych, poprawa bezpieczeństwa w środkach komunikacji, zwiększenie procentowego udziału w służbie policjantów ruchu drogowego kierowanych bezpośrednio do służby na drodze w celu zmniejszenia liczby wypadków ze skutkiem śmiertelnym, zmniejszenia wypadków drogowych z udziałem tzw. „niechronionych uczestników ruchu drogowego” (piesi, rowerzyści) , zmniejszenie liczby wypadków, spowodowanych przez kierujących będących pod wpływem alkoholu oraz przekraczających prędkość.

Problematyka ta na terenie Gminy Sadowne w 2013 r. w porównaniu do 2012r. przedstawia się w następujący sposób:

1. W zakresie pracy dochodzeniowo- śledczej w najbardziej uciążliwych przestępstwach dla społeczeństwa

	ROK 2012	ROK 2013
Kradzież z włamaniem	16	30
Kradzież mienia	26	26
Uszkodzenie mienia	4	12
Rozbój, wymuszenie rozbójnicze	2	2
Kradzież pojazdu	2	1
Bójka, pobicie	3	1
Uszczerbek na zdrowiu	2	2
Nietrzeźwi kierujący	32	55
Wypadki drogowe	5	9
Ze skutkiem śmiertelnym	1	4
Ogółem przestępstw	87 przestępstw	129 przestępstw

Opracowanie na podstawie danych Komisariatu Policji w Łochowie

Jak wynika z powyższej tabeli, dominującymi kategoriami przestępstw popełnianymi na terenie gminy Sadowne były : kierowanie pojazdami w stanie nietrzeźwości po drodze publicznej, uszkodzenie mienia, kradzieże mienia oraz kradzieże z włamaniami. Wykrywalność przestępstw na terenie gminy Sadowne w w/w kategoriach w 2012r. wynosiła 57.8 %, natomiast w 2013r. 63,8%. Należy stwierdzić, że wykrywalność przestępstw o charakterze kryminalnym w 2013 roku wzrosła w stosunku do ubiegłych lat.

2. W zakresie ruchu drogowego:

	2012	2013
Wypadki drogowe	5	9
Zabici w wypadkach	1	4
Ranni w wypadkach	7	9
Kolizje drogowe	45	37

Opracowanie na podstawie danych Komisariatu Policji w Łochowie

3. W zakresie wykroczeń:

	2012	2013
Kierowanie po użyciu	6	5
Spowodowanie zagrożenia w ruchu drogowym	45	37
Kradzież mienia	9	8
Uszkodzenie mienia	1	6

Opracowanie na podstawie danych Komisariatu Policji w Łochowie

Z posiadanej dokumentacji wynika, że w **2013r.** policjanci Komisariatu Policji w Łochowie na terenie gminy Sadowne przeprowadzili **250** interwencji domowych i publicznych, przy czym w roku 2012 - **192** interwencje domowe i publiczne. Zajmowali się również szeroko rozumianą profilaktyką, prowadzeniem teczek zagadnieniowych – „Przemoc w rodzinie”, brali udział w spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego działającego przy Urzędzie Gminy w Sadownem, spotkaniach w szkołach, komisjach. Również zajmowali się nieletnimi sprawcami czynów karalnych oraz nieletnimi zagrożonymi demoralizacją.

Analizując stan bezpieczeństwa w ruch drogowym na terenie gminy Sadowne w 2013r. doszło do zwiększenia liczby wypadków drogowych ze skutkiem śmiertelnym oraz zmniejszenia liczby kolizji drogowych. Na wysokim nadal niestety poziomie utrzymują się przestępstwa dotyczące kierowania pojazdami przez osoby nietrzeźwe po drogach publicznych. Na dość wysokim poziomie w stosunku do roku 2012 sytuują się kradzieże z włamaniem i uszkodzenia mienia, jednak zwiększyła się wykrywalność przestępstw w tych kategoriach.

Dominującymi kategoriami wykroczeń na terenie Gminy Sadowne były wykroczenia drogowe z art. 86 § 1 Kodeksu Wykroczeń (kolizje drogowe - 37) oraz łamanie innych zasad i przepisów ruchu drogowego.

W trosce o bezpieczeństwo mieszkańców szczególną uwagę należy zwrócić na szeroko rozumianą profilaktykę wobec dzieci, młodzieży i seniorów oraz na czynności zmierzające do ograniczenia liczby nietrzeźwych kierowców, wypadków drogowych, kolizji, kradzieży oraz kradzieży z włamaniami.

2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Definicja niepełnosprawności jest bardzo płynna i nie daje się jasno sprecyzować. Różnorodność ta wynika z licznych uregulowań prawnych, które były tworzone w różnym okresie i niejednokrotnie nie zachowują spójności w interpretacji zjawiska niepełnosprawności.

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

W myśl art.2 pkt. 10 ustawy z dnia 27 sierpnia o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych- niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodująca niezdolność do pracy. W myśl art. 1 cytowanej ustawy niepełnosprawność zostaje potwierdzona orzeczeniem:

- o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (wyróżnia się stopień lekki, umiarkowany i znaczny),
- o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów,
- o niepełnosprawności, wydanym przed 16 rokiem życia.

Określenie stopnia niepełnosprawności może być również dokonane przez orzeczników ZUS i KRUS. Takie orzeczenie jest niezbędne w przypadku ubiegania się o przyznanie świadczenia z tytułu ubezpieczenia społecznego. Zdecydowana większość osób niepełnosprawnych utrzymuje się ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków. Zdolność do pracy, przygotowanie do niej i gotowość jej podjęcia przez osoby niepełnosprawne zależą niejednokrotnie od całego ciągu, wiele lat trwających, różnorodnych i skoordynowanych działań edukacyjnych, rehabilitacyjnych i społecznych. Często rodzice wychowujący niepełnosprawne dziecko rezygnują z pracy w celu zapewnienia mu stałej opieki i przy spełnieniu kryterium dochodowego korzystają ze świadczeń realizowanych przez ośrodek pomocy społecznej. przygotowanie prawidłowo funkcjonującego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych zależy od rozpoznania potrzeb tego środowiska, opracowania kompleksowego zestawu usług będącego odpowiedzią na różne rodzaje potrzeb, współpracy wszystkich służb, w tym również organizacji pozarządowych.

Osoby niepełnosprawne napotykać liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem. Nic tak nie pomaga człowiekowi, którego dotyka problem czy nieszczęście jak świadomość, że nie jest z nim sam, że ma wokół siebie ludzi, którzy mają taki sam problem czy spotkało ich takie samo nieszczęście ale, sobie z nim radzą bo są razem i wspierają się wzajemnie.

Świadczenia z tytułu niepełnosprawności (zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne) wypłacone w GOPS w Sadownem w latach 2011-2013

Rok	2011	2012	2013
Liczba rodzin pobierających zasiłek pielęgnacyjny	152	141	108
Liczba osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny	157	146	112
Liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych	1758	1853	2018
Liczba rodzin pobierających świadczenia pielęgnacyjne	25	35	30
Liczba wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych	247	324	323

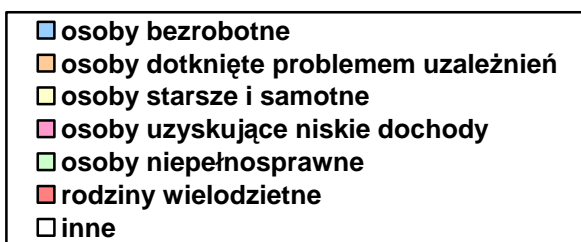
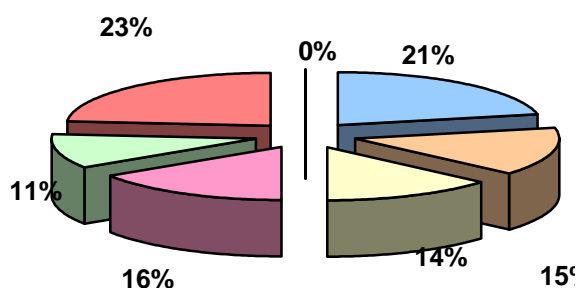
Chociaż samorząd gminny ma ograniczone kompetencje w zakresie świadczeń dla osób niepełnosprawnych, a najważniejsze zadania na rzecz tej grupy przypisane są powiatowi, to realizowana polityka gminy na rzecz swoich mieszkańców powinna uwzględniać zadania związane z usuwaniem barier uniemożliwiających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społeczności lokalnej. Dlatego też działania samorządu gminnego powinny być ukierunkowane bezpośrednio na same osoby niepełnosprawne oraz na tworzenie warunków zewnętrznych sprzyjających wyrównywaniu szans społecznej integracji oraz aktywizacji zawodowych osób niepełnosprawnych.

2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

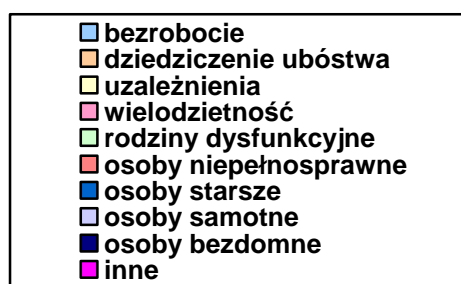
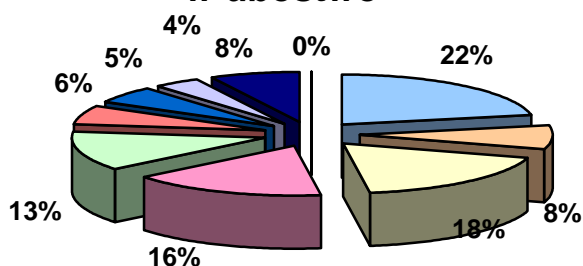
Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: przychodnia zdrowia, kościoł, placówki oświatowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych GOPS-u, radnych, mieszkańców gminy.

Poniższe wykresy prezentują obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

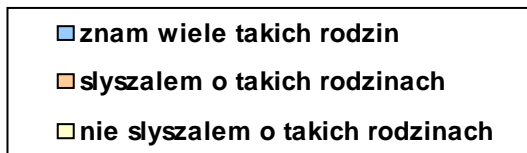
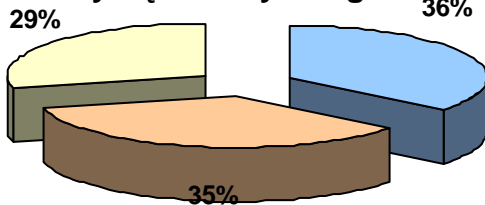
1. Środowiska zagrożone ubóstwem

2. Przyczyny popadania w ubóstwo

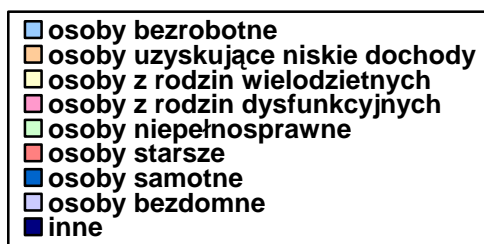
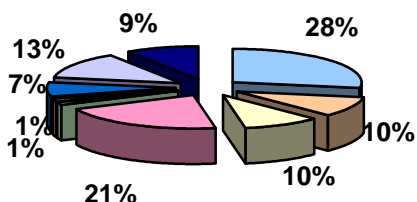

3. Czy są rodziny ubogie?

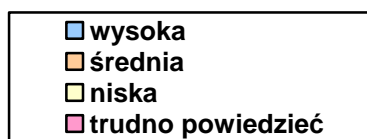
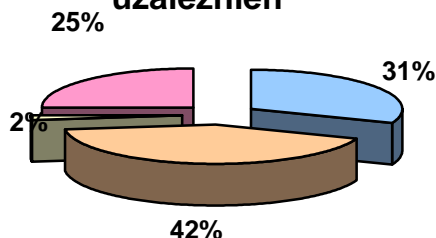

Według badanych problem ubóstwa dotyczy najbardziej rodzin wielodzietnych (23%), osób bezrobotnych (21%) i uzyskujących niskie dochody (16%). Jako najczęstsze przyczyny popadania w stan ubóstwa respondenci podawali bezrobocie (22%), uzależnienia (18%) oraz wielodzietność rodzin (16%). 36% ankietowanych odpowiedziało, że zna wiele rodzin ubogich, 35 % słyszało o takich rodzinach natomiast 29% ankietowanych odpowiedziało, że nie słyszało o rodzinach ubogich zamieszkujących na terenie gminy Sadowne.

4. Środowiska zagrożone uzależnieniami

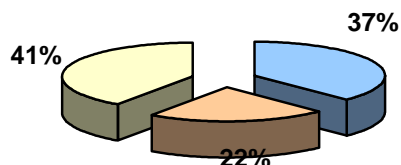

5. Skala problemu uzależnień

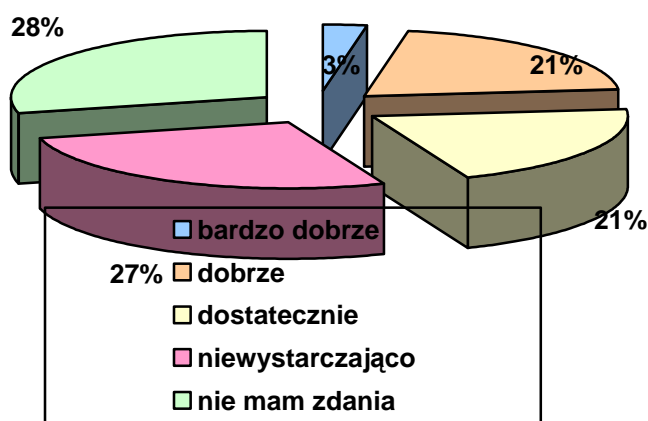
W kwestii środowisk zagrożonych zjawiskiem uzależnień najczęściej wymienianymi grupami były osoby bezrobotne (28 %), a następnie rodziny dysfunkcyjne (21%) i osoby bezdomne (13%). Określając skalę występowania tego problemu zdecydowana większość badanych (42%) oceniła ją jako średnią. Natomiast 31% badanych uznało skalę problemu uzależnień w gminie za wysoką. Zaś 25% nie potrafiło sprecyzować swojego stanowiska w tej kwestii.

6. Czy osoby nieletnie mają łatwy dostęp do alkoholu i narkotyków?

■ tak ■ nie ■ nie wiem

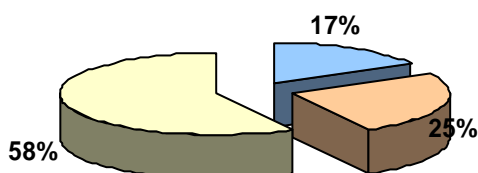
7. Ocena realizacji działań związanych z profilaktyką uzależnień

■ bardzo dobrze
 ■ dobrze
 ■ dostatecznie
 ■ niewystarczająco
 ■ nie mam zdania

Na łatwość dostępu do alkoholu i narkotyków przez dzieci i młodzież aż 41% respondentów nie potrafiło sprecyzować swojego stanowiska, 37% opowiedziało się, że jest łatwy dostęp natomiast 22% badanych uznało, że dostęp do alkoholu i narkotyków jest utrudniony. W kwestii oceny realizowania działań związanych z profilaktyką uzależnień 28% badanych nie ma zdania na ten temat, prawie na tym samym poziomie (27%) ankietowanych uznało, że profilaktyka uzależnień jest niewystarczająca. Zaś tylko 3% oceniło działania profilaktyczne w stopniu bardzo dobrym.

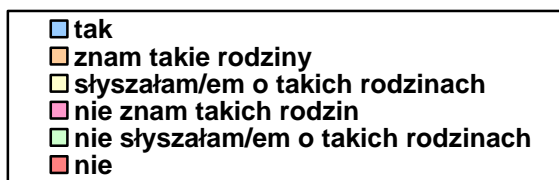
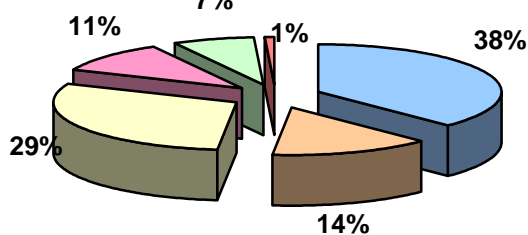
8. Czy oferta pomocy osobom uzależnionym jest wystarczająca?

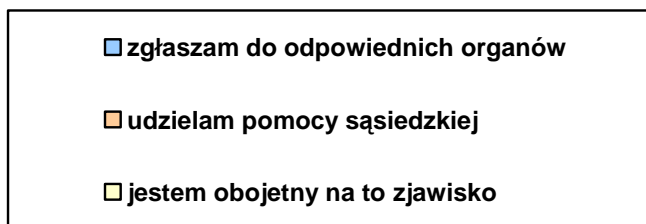
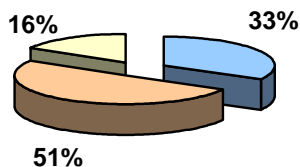
■ tak ■ nie ■ trudno powiedzieć

Jeśli chodzi o ofertę pomocy dla osób uzależnionych najczęściej ankietowanych (58%) nie miało zdania w tej sprawie, co wskazuje na ich bierność w podjętym zakresie natomiast 25% uznało ofertę pomocy dla osób uzależnionych za niewystarczającą, odmienny pogląd wyraziło 17% badanych.

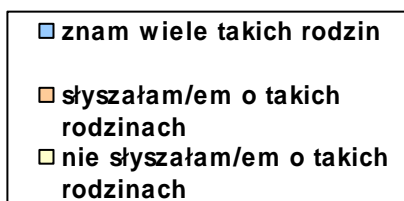
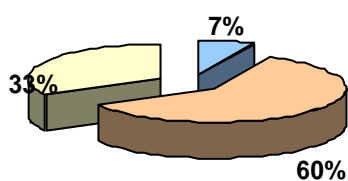
9. Czy istnieją rodziny gdzie występuje zjawisko przemocy domowej?

10. Reakcja społeczeństwa na zjawisko przemocy domowej

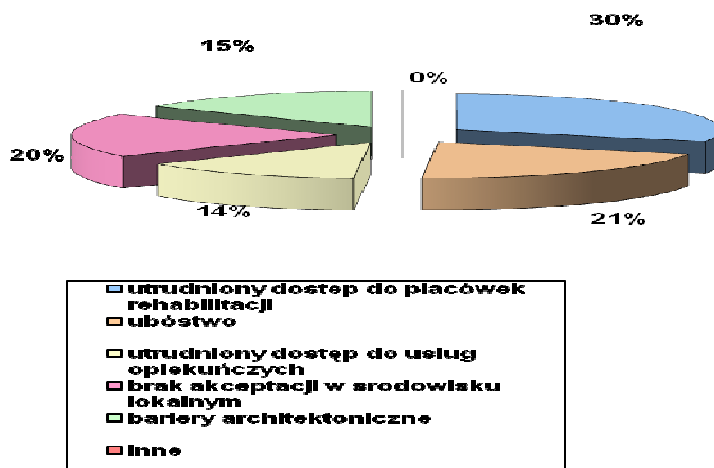
11. Czy występują rodziny w których występuje przemoc względem dzieci?

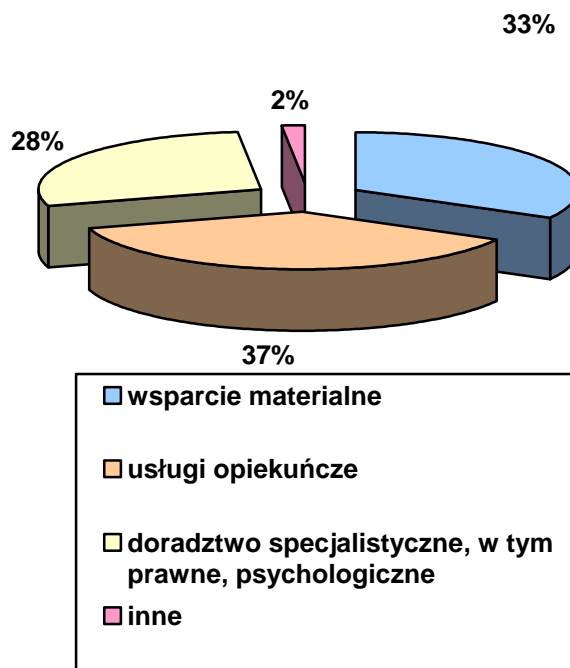
Podając kwestie przemocy domowej 38% badanych stwierdziło że występuje zjawisko przemocy domowej, 29% słyszało o takich rodzinach natomiast 14%

opowiedziało się że zna takie rodziny. Odmiennego zdania było 11% respondentów. 51% badanych reaguje na informacje o zaistniałym zjawisku przemocy domowej udzielając pomocy sąsiedzkiej, 33% zgłasza do odpowiednich organów, natomiast duży odsetek bo aż 16% jest obojętne na to zjawisko. Niepokojące jest zjawisko występowania przemocy w rodzinie względem dzieci -60 % ankietowanych słyszało o takich rodzinach, odmienny pogląd wyraziło 33% respondentów. 7% badanych wyraziło pogląd że zna wiele takich rodzin w których występuje przemoc domowa względem dzieci. Świadczyć mogą o tym chociażby Niebieskie Karty wpływające do Ośrodka Pomocy Społecznej, jednakże ich wielkość nie odzwierciedla realnego stanu rzeczy. Ofiary bardzo często wstydzą się i boją się swoich oprawców utrzymując w tajemnicy to co naprawdę dzieje się w ich domach.

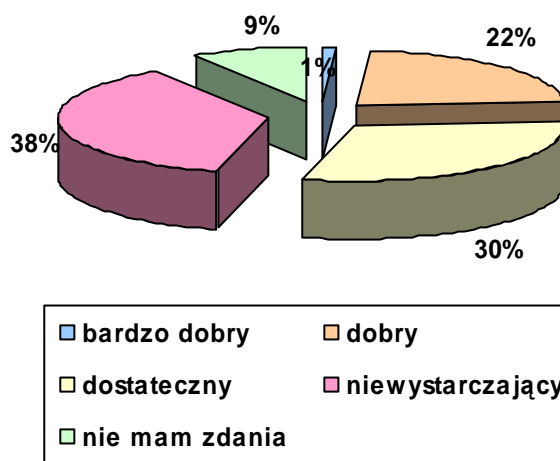
12. Problemy społeczne dotykające osoby niepełnosprawne

13. Formy wsparcia dla osób niepełnosprawnych

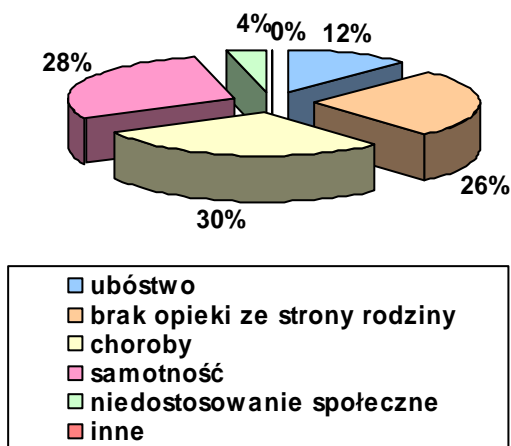
14. Jaki jest dostęp do rehabilitacji osób niepełnosprawnych

Za problemy najbardziej nękające osoby niepełnosprawne badani uznali utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (30%) a następnie ubóstwo (21%) i brak akceptacji w środowisku lokalnym (20%). Za najbardziej odpowiednią formę wsparcia dla osób niepełnosprawnych ankietowani (37%) uznało usługi opiekuńcze, 33% badanych uznało wsparcie materialne, na podobnym poziomie 28% było doradztwo specjalistyczne. 2% respondentów za konieczne uznało stworzenie ośrodka rehabilitacyjno-opiekuńczego. Jeśli natomiast chodzi o dostęp do rehabilitacji dla osób niepełnosprawnych to 38%

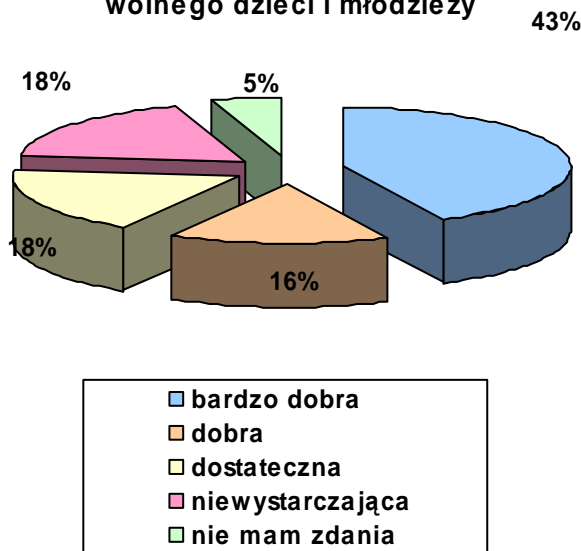
ankietowanych oceniło ją negatywnie. Odmienne stanowisko zaprezentowało 22% badanych a 9% ankietowanych nie potrafiło jasno sprecyzować swojego stanowiska.

15. Problemy społeczne dotyczące osób starszych

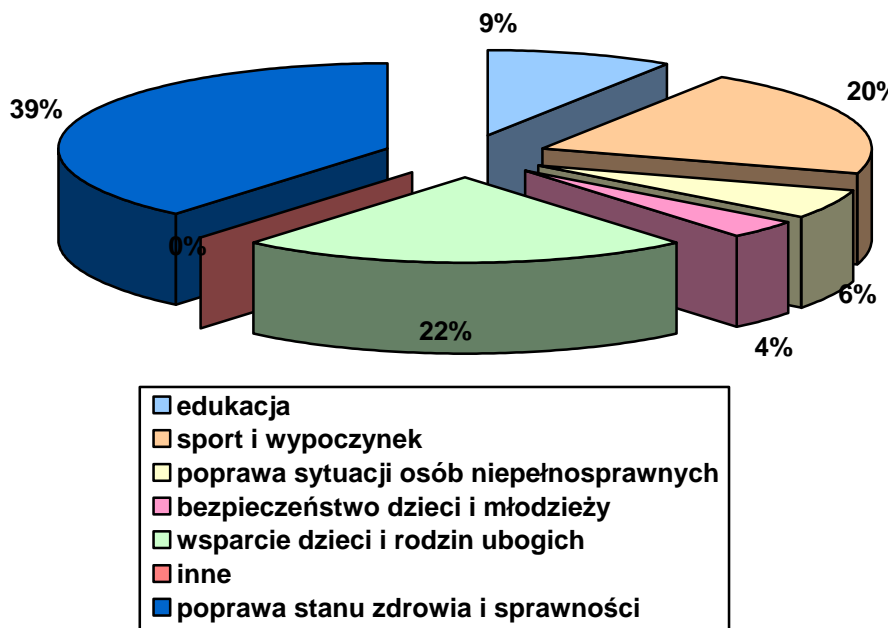
W kwestii osób starszych badani za najczęstsze problemy dotyczące tę grupę osób podawali choroby (30%), samotność (28%), oraz 26% brak opieki ze strony rodziny.

16. Ocena organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży

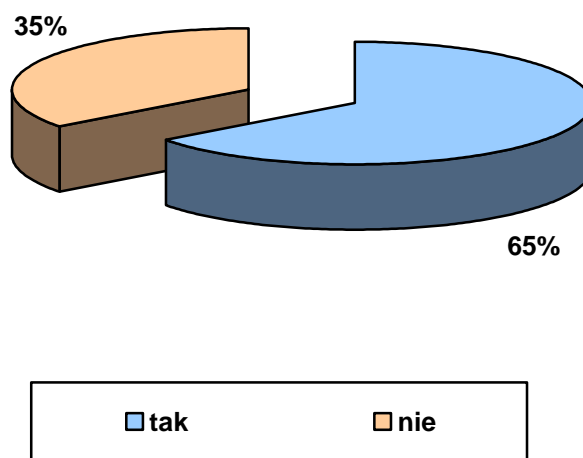
W kwestii organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży 43% badanych oceniło ją na bardzo dobrą, 18% uznało za niewystarczającą i dostateczną.

17. Obszary wymagające pilnego rozwiązania

Za obszary wymagające pilnego rozwiązania ankietowani uznali w pierwszej kolejności poprawę stanu zdrowia i sprawności mieszkańców (39%) , następnie wsparcie dzieci i rodzin ubogich (22%), w dalszej kolejności sport i wypoczynek (20%) oraz edukacja (9%) oraz w ostatniej kolejności 4% uznało konieczność poprawy bezpieczeństwa dzieci i młodzieży.

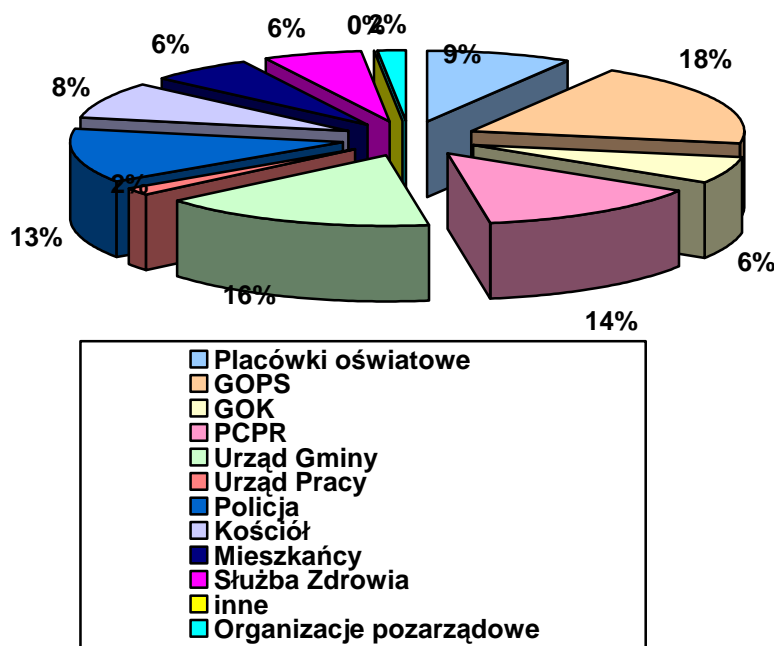
18. Czy czuję się bezpiecznie w swojej miejscowości

Oceniając poczucie bezpieczeństwa w gminie zdecydowana większość ankietowanych (65%) stwierdziła, że czuje się bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Natomiast 35%

respondentów wyraziło odmienną opinię. Osoby te za główne przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie uznały kierowców łamiących przepisy ruchu drogowego, za drugą przyczynę uznano kradzieże, włamania, rozboje które to coraz częściej mają miejsce w naszej gminie w dalszej kolejności młodzież zakłócającą spokój oraz brak oświetlenia w nocy.

19. Kto powinien brać udział w rozwiązywaniu problemów społecznych w gminie?

20. Czy instytucje zajmujące się rozwiązywaniem problemów społeczności lokalnej spełniają oczekiwania

W rozwiązywaniu problemów społecznych powinni przede wszystkim brać udział takie podmioty jak: GOPS (18%), Urząd Gminy (16%), PCPR (14%), Policja (13%), Placówki

oświatowe (9%). Skoro GOPS uzyskał największą liczbę odpowiedzi zatem cieszy się on wśród mieszkańców naszej gminy największym zaufaniem.

Instytucje zajmujące się rozwiązywaniem problemów społeczności lokalnej wśród większości respondentów biorących udział w ankiecie spełniają oczekiwania. Mieszkańcy którzy nie są w pełni zadowoleni ze sposobu ich funkcjonowania za narzędzia służące ich poprawie wskazują: kontrolowanie i monitorowanie rodzin dysfunkcyjnych oraz potrzebę zatrudnienia asystenta rodziny.

80% ankietowanych to osoby pracujące natomiast 20% określiło się jako osoby niepracujące. Jako powód takiego stanu rzeczy wskazują: brak umiejętności zdobycia pracy, niskie wynagrodzenia w porównaniu z kosztami dojazdu, nieopłacalność legalnej pracy (praca na „czarno”). Inni jako przyczynę braku zatrudnienia wskazują przebywanie na rencie, emeryturze bądź oddanie się w pełni rodzinie-gospodyni domowa. Blisko ¼ osób deklaruje się że potrzebuje pomocy od innych osób. Jest to pomoc podstawowa którą służyć może każdy z nas. Ankietowani potrzebują: rozmowy, wsparcia, zwykłej pomocy sąsiedzkiej na którą dziś można liczyć coraz rzadziej.

W ankiecie wzięło udział 82 kobiety i 18 mężczyzn. W większości w wykształceniu wyższym, następnie średnim i zawodowym.

2.10.ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,

- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Kwestia osób bezrobotnych

MOCNE STRONY

- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości.

SŁABE STRONY

- wysoka skala bezrobocia na terenie gminy;
- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych długotrwale,
- brak organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym.

SZANSE

- istnieją regionalne i ogólnopolskie działania skierowane do osób długotrwale bezrobotnych, służące przeciwdziałaniu bezrobocia,
- władze lokalne i regionalne współpracują z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych,
- wzrasta dostępność do bezpłatnego kształcenia na obszarach wiejskich.
- pozyskiwanie środków unijnych na aktywizację bezrobotnych i ich przekwalifikowania,
- możliwość wykorzystywania bezrobotnych do prac interwencyjnych, robót publicznych i stażu na terenie gminy.

ZAGROŻENIA

- nie wzrasta mobilność zawodowa i geograficzna,
- osłabienie funkcji rodzinnych w rodzinach dotkniętych długotrwałym bezrobociem, co w konsekwencji wpływa na rozwój patologii społecznych mających miejsce w gminie,
- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia,
- niestabilna polityka państwa walki z bezrobociem,
- likwidacja miejsc pracy

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

MOCNE STRONY

- współpraca pomiędzy instytucjami zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży,
- prowadzenie przez samorząd działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny,
- samorząd wspiera organizacje pozarządowe pracujące na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin,
- samorząd przejawia zainteresowanie problematyką dzieci i młodzieży oraz prowadzi działania zapobiegające dysfunkcjom rodziny jak również wykorzystuje potencjał zawodowy i naukowy pracowników,
- upowszechnianie idei wolontariatu.
- zapewnienie łatwego dostępu dzieciom i młodzieży do różnorodnych form spędzania czasu wolnego (GOK, biblioteka, muzeum, kluby sportowe),
- dobre wyposażenie informatyczne
- dożywianie dzieci we wszystkich szkołach, wyposażenie w podręczniki i pomoce szkolne,
- dotowanie kosztów uczestnictwa dzieci z rodzin dysfunkcyjnych w zorganizowanych formach wypoczynku,
- podejmowanie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu rodziny, promowanie wartości rodziny (piknik rodzinny, gminny dzień dziecka itp.)
- pomoc rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (zatrudnienie asystenta rodziny).

SŁABE STRONY

- niedostateczna ilość środków finansowych,
- nieadekwatne do potrzeb zatrudnienie kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej,
- brak placówek wsparcia dziennego dla rodzin w kryzysie,
- brak odpowiedniej ilości mieszkań socjalnych,

SZANSE

- prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych i zajęć pozalekcyjnych
- wzrasta świadomość społeczna,

- środki publiczne są racjonalnie rozdzielone,
- zwiększanie skuteczności interwencji prawno-administracyjnych wobec przemocy i innych zaburzeń funkcjonowania rodzin,
- poprawa funkcjonowania rodzin dotkniętych przemocą i uzależnieniem

ZAGROŻENIA

- występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, bezrobocie, przemoc w rodzinie i ubóstwo,
- niski poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną,
- niewystarczająca opieka medyczna w szkołach,
- niski poziom kultury prawnej społeczeństwa,
- brak stabilności prawnej.

Kwestia osób uzależnionych

MOCNE STRONY

- funkcjonowanie bazy leczenia odwykowego,
- dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń,
- wymiana doświadczeń pomiędzy instytucjami zajmującymi się uzależnieniami,
- dobra współpraca z instytucjami,
- oddziaływania profilaktyczne adresowane w szczególności do młodzieży,
- prowadzenie punktu konsultacyjnego przez wykwalifikowaną kadrę do pracy z osobami uzależnionymi,
- funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego

SŁABE STRONY

- deficyt miejsc pobytu dla ofiar przemocy,
- brak organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi,
- niewłączanie się społeczności lokalnej w działania pomocowe,
- przypadki przemocy domowej

SZANSE

- traktowanie uzależnień jako problemu społecznego,
- współpraca pomiędzy fachowcami różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- zwiększanie wiedzy i świadomości wśród mieszkańców na temat uzależnień,
- minimalizowanie w miarę możliwości problemów związanych z nadużywaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych (kierowanie do Punktu Konsultacyjnego, współpraca z Poradnią Leczenia Uzależnień itp.)
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, rodzinom tych osób oraz dla rodziców dzieci używających alkohol i inne substancje psychoaktywne.

ZAGROŻENIA

- wstyd i ukrywanie przez członków rodzin dysfunkcji (uzależnień, zjawiska przemocy)
- niechęć korzystania z systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,
- niska skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych,
- na terenie gminy utrzymuje się współczynnik bezrobocia i panującej biedy,
- oznaki zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie, roszczeniowość postaw.

Kwestia ludzi starszych

MOCNE STRONY

- istnienie określonego standardu usług dla osób starszych,
- profesjonalne przygotowanie kadry w świadczeniu pomocy osobom starszym,
- informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy
- kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej
- podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania członków rodzin w sprawowaniu opieki nad osobami starszymi

SŁABE STRONY

- niedostateczny dostęp osób starszych do instytucji pomocy społecznej,
- niewystarczająca ilość środków finansowych przeznaczonych na pomoc dla osób starszych,
- niski poziom życia osób starszych,
- brak w gminie małych form pomocy społecznej dla osób starszych,
- zmienia się model rodziny wielopokoleniowej na rodzinę jedno lub dwu- pokoleniową,
- osoby starsze nie mają możliwości kontynuowania aktywności zawodowej,
- brak działań inicjujących wolontariat na rzecz osób starszych.

SZANSE

- koordynacja działań podmiotów na rzecz osób starszych,
- dokładne rozpoznanie potrzeb osób starszych,
- wpływ postępu medycyny na poprawę sytuacji zdrowotnej osób starszych.

ZAGROŻENIA

- wzrost liczby osób samotnych
- migracja ludzi młodych
- występowanie niekorzystnych zjawisk demograficznych (starzenie się społeczeństwa) ,
- brak dokładnego rozpoznania potrzeb osób starszych,
- niesprzyjająca pomocy osobom starszym ogólna sytuacja społeczna i finansowa zarówno gminy jak i kraju.
- brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych,

Kwestia osób niepełnosprawnych

MOCNE STRONY

- informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych

- uwrażliwianie społeczności lokalnej na potrzeby i problemy osób niepełnosprawnych
- funkcjonowanie klas integracyjnych w szkołach

SŁABE STRONY

- nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym,
- brak bazy rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych,
- niepełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.
- brak w gminie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych
- brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych

SZANSE

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych,
- edukowanie o potrzebach osób niepełnosprawnych,
- likwidowanie barier architektonicznych,
- istnienie grup wsparcia oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz niepełnosprawnych,
- posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o dostępnych ofertach pracy,
- istnienie bazy rehabilitacyjnej.

ZAGROŻENIA

- niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju,
- wzrasta zapotrzebowanie na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze.
- wzrost liczby osób niepełnosprawnych w tym osób wymagających opieki i wsparcia ze strony GOPS-u.

Rozwój kadr i służb pomocowych

MOCNE STRONY

- współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz innymi instytucjami w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,
- posiadanie wyspecjalizowanej kadry pracowników ośrodka pomocy społecznej,
- prowadzenie pracy socjalnej,

- wspieranie rodziny przez asystenta rodziny w celu przezwyciężenia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- pozyskiwanie środków z funduszy europejskich.

SŁABE STRONY

- ograniczone możliwości finansowe na realizację wyspecjalizowanych działań pomocowych i profilaktycznych,
- nadmiar obowiązków zawodowych w stosunku do ilości zatrudnionej kadry w ośrodku pomocy społecznej,
- na terenie gminy brak jest placówek opiekuńczo-wychowawczych, domów pomocy społecznej, środowiskowych domów pomocy społecznej oraz placówek wsparcia dziennego,

SZANSE

- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej,
- odpowiednia wiedza na temat problemów społecznych gminy,
- dostęp do informacji o rodzajach pomocy i formach wsparcia dla osób potrzebujących,
- powstanie organizacji pozarządowych i włączanie się ich w działania pomocowe na rzecz społeczności lokalnej,
- pozyskiwanie środków poza budżetowych w tym z funduszy europejskich.

ZAGROŻENIA

- nieodpowiednie do potrzeb rynku przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa w zakresie służb pomocy społecznej,
- pracownicy socjalni są przeciążeni ilością zadań,
- niewystarczająca w stosunku do potrzeb ilość wykwalifikowanej kadry.

2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej

mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.11.1. INSTYTUCJE OFERUJĄCE POMOC I WSPARCIE

Instytucje oferujące pomoc i wsparcie:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

07-140 Sadowne.

1. Podmiot prowadzący:

Urząd Gminy w Sadownem.

2. Co oferuje (zakres usług):

Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustaw o pomocy społecznej i świadczeniach rodzinnych, m.in. koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie.

Kadrę jednostki stanowią kierownik oraz 3 pracowników socjalnych, 1 pracownik obsługujący świadczenia rodzinne, 1 pracownik obsługujący fundusz alimentacyjny.

W ośrodku zatrudniony jest również asystent rodziny oraz 2 opiekunów w OPS. Kierownik ma wykształcenie wyższe kierunkowe i posiada specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej oraz I stopień specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny. Pracownicy socjalni mają wykształcenie wyższe i średnie kierunkowe.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i ilość klientów):

Oferta jednostki ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji osobistej oraz materialno-bytowej.

4. Udział w szkoleniach kadry zatrudnionej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej:

Kadra zatrudniona w GOPS-ie uczestniczy w różnych formach doształcania i podnoszenia swoich kwalifikacji, wśród których należy wymienić: „Wypalenie zawodowe”, „Pomoc społeczna, aktualne problemy”, „Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych”, „Świadczenia rodzinne, aktualne problemy” oraz „Zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie w świetle nowych uregulowań prawnych”, „Asystent rodziny-rola i zadania” i inne.

2.11.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Każda społeczność, w której istnieją silne więzi społeczne, winna organizować współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi, aby współdziałać w kierunku uzupełnienia i usprawnienia instytucjonalnego form pomocy.

W gminie Sadowne funkcjonuje Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Sadowieńskiej, Koło Gospodyń Wiejskich, Koło Łowieckie "Kszyk", Koło Polskiego Związku Wędkarskiego, Stowarzyszenie Kulturalno- Oświatowe Działam, Klub Sportowy „WICHER” SADOWNE, Sadowieński Klub Rowerowy, uczniowskie kluby sportowe działające przy szkołach podstawowych i gimnazjum, Przyszkolne Stowarzyszenie „WSZYSCY RAZEM” w Kołodziażu, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Orzełek, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Płatkownica, 7 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (w Sadownem, Morzycynie Włociańskim, Morzycynie Włóki, Sokółce, Szynkarzyźnie, Zalesiu i Wilczogębach). Ochotnicza Straż Pożarna w Sokółce, jako jedyna jednostka posiada stronę internetową: <http://ospsokolka.cba.pl>. W gminie Sadowne istnieje także parafia kościoła rzymskokatolickiego, licząca 3 kaplice w Kołodziażu, Mrozowej Woli i Zarzetce.

2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Zespół dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy korzystał z szeregu możliwości pozyskania informacji od jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, korzystano ze źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

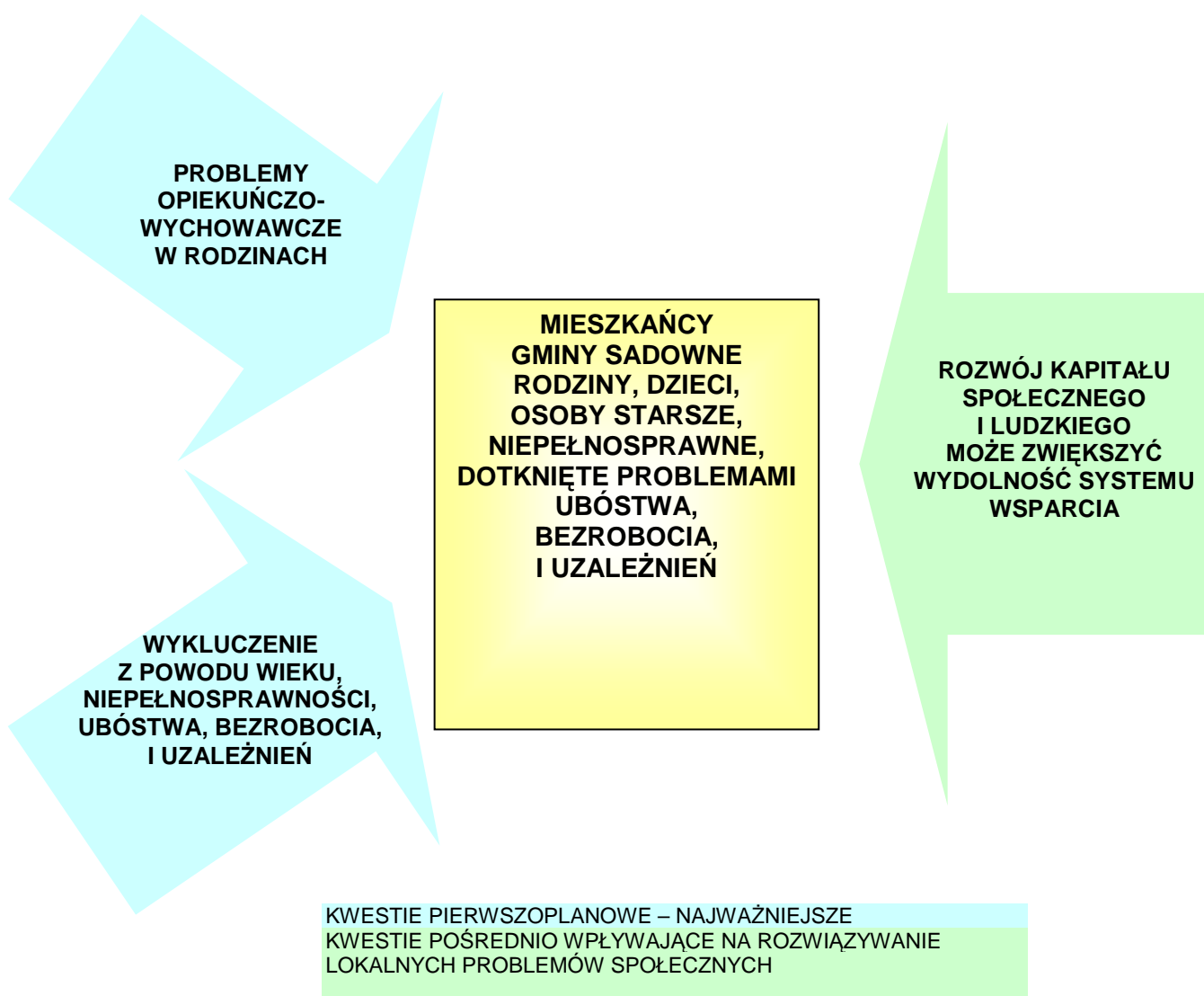
Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu.

Zespół przygotowujący dokument uznał, iż problemami, dla których w pierwszej kolejności należy zaprogramować działania, są dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze, które osłabiają rodziny, a tym samym nie pozwalają w pełni zaspokoić potrzeb rozwojowych dziecka. Równie ważne jest przeciwdziałanie ubóstwu powodowanego głównie bezrobociem. Odpowiedniego wsparcia należy także udzielić osobom starszym i niepełnosprawnym. Istotnym zagadnieniem jest również przeciwdziałanie uzależnieniom, które odciskają znaczne piętno na kondycji lokalnej społeczności. W celu zwiększenia

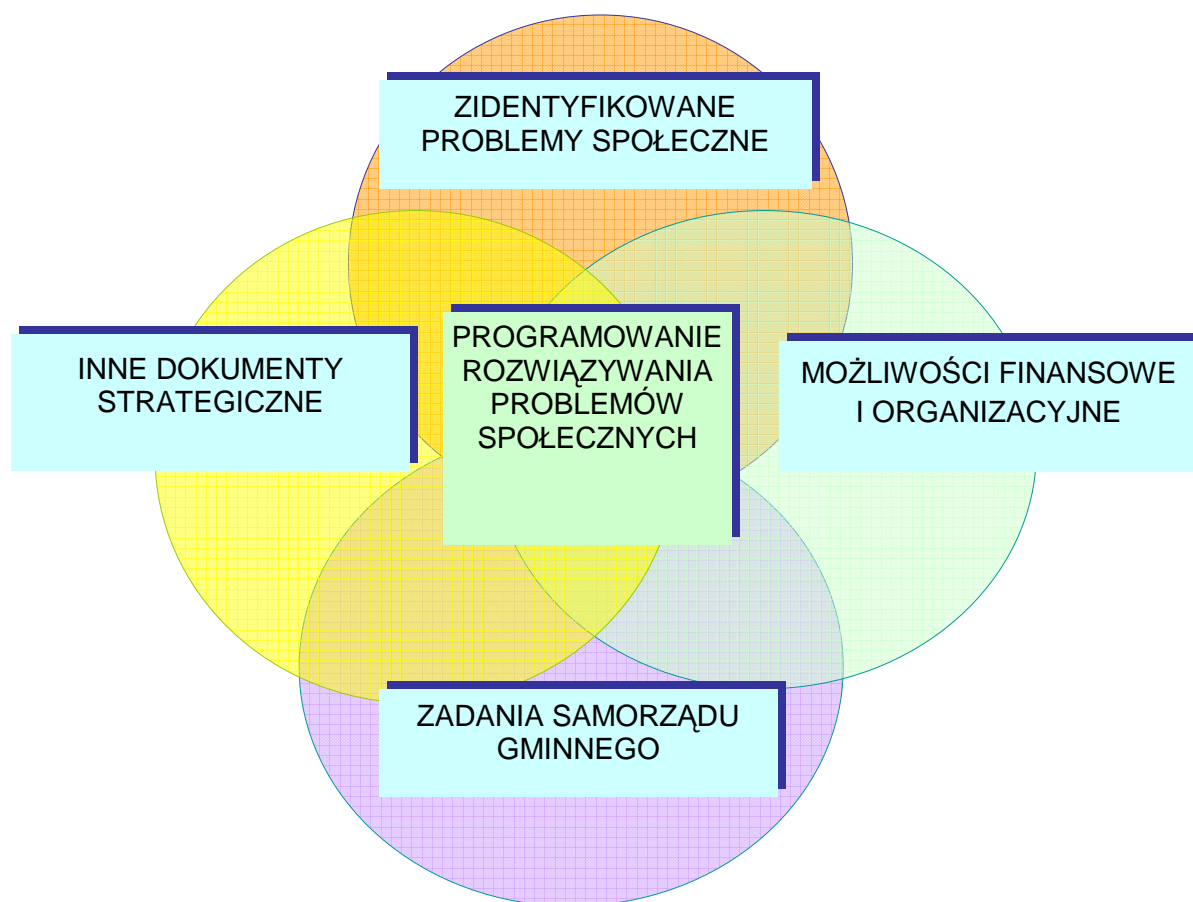
wydolności systemu wsparcia na terenie gminy, należy ponadto rozwijać ruch pozarządowy, aby móc w skuteczny sposób realizować nowatorskie rozwiązania i występować o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Tworząc politykę społeczną na poziomie lokalnym, zgodnie z zasadami pomocniczości i partycypacji społecznej, nie sposób nie dostrzec w dokumencie programowym powyższych kwestii i wskazać dla nich właściwych możliwości rozwoju.

PROBLEMY SPOŁECZNE GMINY SADOWNE, KTÓRE NALEŻY ROZWIĄZAĆ W RAMACH LOKALNEJ STRATEGII

ZWIĄZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z PROGRAMOWANIEM DZIAŁAŃ

Powyższy diagram przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz warunki finansowe, nieco mniejsze, choć także istotne, inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części strategii zawarte są programy szczegółowe polityki i pomocy społecznej, przeznaczone do realizacji na terenie gminy. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

3.1. MISJA

Gmina Sadowne — w trosce o bezpieczeństwo socjalne i poprawę kondycji rodziny

3.2. CELE STRATEGICZNE

NR 1.

Zintegrowany system pomocy rodzinie dysfunkcyjnej

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Utrzymanie dziecka w rodzinie:

- pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez odtworzenie albo wzmocnienie ich funkcji,

- zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami,
- pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycie umiejętności społecznych umożliwiających prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem,
- przeciwdziałanie szerzeniu się postaw destrukcyjnych, agresywnych, aspołecznych w środowisku dzieci i młodzieży.

2. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej:

- zagwarantowanie dzieciom i młodzieży właściwych warunków opiekuńczo-wychowawczych poprzez umieszczenie w prorodzinnych formach opieki najbardziej zbliżonych do środowiska rodzinnego lub formach instytucjonalnych, odpowiednio do diagnozy dziecka, na czas kryzysu rodziny naturalnej,
- reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodzinę naturalną dziecka po przezwyciężeniu problemów życiowych, stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzenie i wzmocnienie funkcji rodziny naturalnej.

3. Aktywne rozwiązywanie sytuacji kryzysowej w rodzinie:

- objęcie opieką psychologiczną i pedagogiczną rodziny, w której występuje kryzys,
- analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu,
- wsparcie oraz podjęcie odpowiednich działań na rzecz rodziny pozostającej w kryzysie,

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-3:

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca na:

- diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
- diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.

2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych oraz funduszu alimentacyjnego.
3. Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej przydzielenie asystenta rodziny.
4. Zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego dla rodzin naturalnych, zastępczych, a także terapii rodzinnej.
5. Rozwój świetlic wiejskich, w tym środowiskowych, socjoterapeutycznych, opiekuńczo-wychowawczych oferujących pomoc dzieciom m.in. z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych, koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.
6. Integracja środowiska poprzez promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia, wzmacnianie funkcji rodzinnych.
7. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi całodobową opiekę dla dzieci.
8. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy, w szczególności sądem rodzinnym i kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży oraz policją.
9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi promującymi różne formy opieki.
10. Systematyczne współdziałanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.
11. Kontynuowanie dożywiania dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym i marginalizacją.
12. Organizowanie dla rodziców i ich dzieci różnych form edukacji z wykorzystaniem istniejącego systemu szkolnego oraz tworzenie systemu poradnictwa.
13. Organizowanie grup wsparcia dla rodziców, którzy nie radzą sobie z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.
14. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego oraz możliwości rozwoju zainteresowań m.in. poprzez zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (np. zajęcia muzyczne,

plastyczne, taneczne, turnieje sportowe, festyny rodzinne, wycieczki), tworzenie kół zainteresowań, klubów sportowych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego(m.in. szkoły, przedszkola i instytucje pomocy społecznej), Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych oraz środki z funduszy europejskich.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

NR 2.

Aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Udzielenie pomocy osobom dotkniętym i zagrożonym problemami ubóstwa, bezrobocia i bezdomności.
2. Wsparcie seniorów i osób niepełnosprawnych.
3. Zintegrowany system rozwiązywania problemów uzależnień i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu szczegółowego 1:

1. Udzielanie pomocy zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, innymi ustawami i uchwałami Rady Gminy.
2. Rozwijanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy, obejmującej m.in. organizowanie stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego, prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych oraz szkoleń i kursów umożliwiających zmianę kwalifikacji zawodowych (ze szczególnym uwzględnieniem osób powyżej 45 lat).

3. Opracowanie corocznej diagnozy oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej.
4. Systematyczne doszktałanie pracowników socjalnych w zakresie wdrażania nowych instrumentów w pracy socjalnej.
5. Tworzenie sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów tworzących nowe miejsca pracy.
6. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla organizacji pozarządowych mogących zorganizować Centrum Integracji Społecznej, Klub Integracji Społecznej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Spółdzielnie Socjalne, itp.
7. Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzi ubogich- dożywianie w szkołach, stypendia socjalne, wyprawka szkolna, wypoczynek wakacyjny.
8. Udział w programach finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.
9. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.

Kierunki działań do celu szczegółowego 2:

1. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych wymagających opieki w środowisku zamieszkania.
2. Praca socjalna. Podejmowanie przez pracowników socjalnych działań mających głównie na celu ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej, inicjowanie kontaktów rodzinnych oraz podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodziny w sprawowanie opieki nad osobą wymagającą takiej pomocy, w tym zawieranie umów alimentacyjnych, porozumień na świadczenie usług, zapewnienie osobom uprawnionym usług w ramach pielęgniarstwa opieki środowiskowej, uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, także rozpowszechnienie idei wolontariatu, objęcie opieką wolontarystyczną osób potrzebujących opieki, prowadzenie współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w celu umożliwienia osobom starszym i niepełnosprawnym skorzystania z przysługujących im uprawnień np. wyjazdu na turnus rehabilitacyjny, do sanatorium, w uzyskaniu odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego itp.

3. Rozwijanie usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza, pielęgnację oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem.
4. Zapewnienie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
5. Podjęcie działań w kierunku organizacji Klubu Seniora w oparciu o tradycje wspólnoty sąsiedzkiej.
6. Rozwijanie aktywnych form spędzania wolnego czasu przez osoby starsze i niepełnosprawne, w tym organizowanie cyklicznych spotkań integracyjnych, zaspokajanie potrzeb kulturalno-społecznych i rekreacyjnych.
7. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy Środowiskowego Domu Samopomocy.
8. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej.
9. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
10. W przypadku wyczerpania wszystkich możliwości zapewnienia opieki w środowisku, umieszczenie osób wymagających całodobowej opieki w zakładach opiekuńczo-leczniczych lub w domach pomocy społecznej.
11. Rozwijanie wolontariatu wśród społeczności lokalnej, m.in. wśród młodzieży, na rzecz opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.

Kierunki działań do celu szczegółowego 3:

1. Monitorowanie problemu uzależnień na terenie gminy.
2. Dążenie do zmniejszenia ilości napojów alkoholowych spożywanych przez młodzież i osoby dorosłe.
3. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z uzależnieniami i przemocą w rodzinie.
4. Oddziaływania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży w tematyce uzależnień i przemocy.
5. Zwiększanie skuteczności interwencji prawno-administracyjnych wobec przemocy i innych zaburzeń funkcjonowania rodzin spowodowanych przez picie alkoholu .

6. Prowadzenie edukacji eliminującej czynniki zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu i psychologicznemu – promowanie zdrowego stylu życia, szczególnie wśród dzieci i młodzieży.
7. Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów uzależnień oraz wzmacnianie efektów leczenia – podjęcie działań w kierunku rozszerzania oferty funkcjonującego na terenie gminy punktu konsultacyjnego, zwiększenia dostępu do specjalistów, utworzenia grup samopomocowych.
8. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie.
9. Prowadzenie przez zespół interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego(m.in. szkoły, przedszkola i instytucje pomocy społecznej), Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych oraz środki z funduszy europejskich.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

NR 3.

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego w środowisku lokalnym

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Diagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnej.
2. Propagowanie i rozwijanie wśród społeczności lokalnej idei obywatelskiej odpowiedzialności i uczestniczenia w zaspokajaniu ludzkich potrzeb.

3. Stwarzanie korzystnych warunków dla powstawania i rozwoju organizacji pozarządowych na terenie gminy.
4. Współpraca z partnerami zewnętrznymi zmierzająca do rozbudowy struktur pozarządowych.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-4:

1. Diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych.
2. Zwiększenie liczby pracowników socjalnych do poziomu zgodnego z ustawą o pomocy społecznej.
3. Podnoszenie kwalifikacji przez kadre pomocy społecznej w celu lepszego rozpoznawania i reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.
4. Analiza ofert organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie powiatu i województwa.
5. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.
6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie wykorzystania na potrzeby lokalnej infrastruktury pomocowej obiektów budowlanych będących w posiadaniu gminy.
7. Propagowanie idei samopomocy i obywatelskiego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej oraz promowanie idei wolontariatu.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego(m.in. szkoły, przedszkola i instytucje pomocy społecznej), Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych oraz środki z funduszy europejskich.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

- **Zespół wdrażający strategię.**

Zespół powinien zostać powołany przez wójta odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: zastępca wójta, kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz inne osoby wskazane przez wójta.

- **Ocena wdrażania strategii.**

Zespół wdrażający strategię winien ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać wójtowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań.

3.3.3. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu,
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Gminy stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.
- **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).
- **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sadowne na lata 2014-2020 będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. Powinny je również rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to zarówno do programów przyjmowanych przez organy samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich.

Autorzy niniejszego dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji najważniejszych problemów społecznych środowiska lokalnego, oraz mają nadzieję na dalszą współpracę prowadzącą do zmiany społecznej.